

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra policejních činností

**Historický vývoj a úkoly služby pořádkové policie
v českých zemích od vzniku samostatného
československého státu (1918) do současné doby**

Bakalářská práce

**Historical Development and Tasks of the Riot Police Service in the Czech
Lands From the Establishment of the Independent Czechoslovak State
(1918) To the Present**

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

Mgr. Ing. Radomír HEŘMAN MBA

AUTOR PRÁCE

Aneta ŠKARDOVÁ

PRAHA
2022

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 15. března 2022

.....

Aneta Škardová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat panu Mgr. Ing. Radomíru Heřmanovi MBA za pomoc při vedení bakalářské práce. Mé poděkování patří též Mgr. Radku Galašovi za pomoc a cenné rady při zpracování této práce.

Aneta Škardová

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na historický vývoj a úkoly pořádkové policie v českých zemích od vzniku samostatného Československého státu do současnosti. Práce se věnuje jednotlivým historickým etapám a v rámci těchto období charakterizuje jednotlivé bezpečnostní složky, které na našem území působily a orientuje se především na uniformovanou část policie. V rámci Protektorátu Čechy a Morava se zabývá i německými orgány, které u nás měli zastoupení. U každé bezpečnostní složky popisuje její úkoly, případně i problémy, které před touto službou stály, a zároveň jejich výkon a úlohy komparuje. Věnuje se i současné Policii České republiky a seznamuje se službou pořádkové policie, a zároveň upozorňuje na některé vyzorované problémy, které před touto službou stojí.

KLÍČOVÁ SLOVA

pořádková policie, četnictvo, obecní policie, uniformovaná policie, Policie ČR, bezpečnost, Veřejná bezpečnost

ANNOTATION

Bachelor thesis is focused on historical development and tasks of the riot police service in the Czech lands from the establishment of the Independent Czechoslovak state until the present times. This kind of work deals with individual historical stages and within these periods describes individual security forces that operated in our country and were focused on mainly on the uniformed part of the police. Within the Protectorate of Bohemia and Moravia it also involve the German authorities that were represented in our country. It describes its tasks for each security forces or the problems that faced this service, and at the same time I compare their performance and tasks. It also aproches the current Police of the Czech republic and gets acquainted with the riot police service, and at the same time draws attention to some of the observed issues that lie ahead with this service.

KEYWORDS

riot police, gendarmerie, municipal police, uniformed police, Police of the Czech Republic, safety, Public Safety

OBSAH

ÚVOD	7
1. POŘÁDKOVÁ POLICIE	9
1.1 Formy činnosti pořádkové policie	9
2. OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY (1918–1938)	14
2.1 Vznik Československa.....	14
2.2 Četnictvo.....	14
2.2.1 Výkon služby	16
2.3 Státní policie	18
2.3.1 Sbory stráže bezpečnosti.....	19
2.4 Obecní policie.....	20
2.5 Shrnutí bezpečnostních služeb.....	22
3. PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA (1939–1945)	22
3.1 Německé orgány	23
3.1.1 Německá okupační správa.....	23
3.1.2 Německé bezpečnostní síly v protektorátu	23
3.2 České orgány	28
3.2.1 Protektorátní státní správa	28
3.2.2 Ministerstvo vnitra	29
3.2.3 Policie	30
3.2.3.1 Státní policie	30
3.2.3.2 Obecní policie.....	32
3.2.3.3 Četnictvo	32
3.2.3.4 Reorganizace policie	33
4. ČESKOSLOVENSKO 1945–1989	36
4.1 Sbor národní bezpečnosti.....	37

4.1.1 Státní bezpečnost (StB)	39
4.1.2 Veřejná bezpečnost	41
4.1.2.1 Pořádková služba	42
5. VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY	45
ZÁVĚR.....	48
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	50
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	57

ÚVOD

Policie České republiky zastupuje velice důležitou roli v bezpečnosti v našem státě, zajišťuje bezpečnost osob a majetku, také chrání veřejný pořádek a předchází trestné činnosti. Byla to opravdu dlouhá cesta, než policie dospěla do dnešní podoby. Je to již přes 30 let, co jsme demokratickým státem a policie si musela projít několika reformami. Proto se v této práci budu věnovat jejím vývojem od vzniku samostatného Československa, tudíž od roku 1918.

Činnost Policie ČR řídí policejní prezidium v čele s policejním prezidentem, který odpovídá za činnost policie ministru vnitra. V rámci Policie ČR působí služba pořádkové policie, služba dopravní policie, služba cizinecké policie, letecká služba, pyrotechnická služba, ochranná služba, služba kriminální policie a vyšetřování a další specializované služby. Já se budu zabývat službou pořádkové policie, což je rozsahem svých činností taková „universální“ služba. Od roku 2009 je Policie ČR upravena zákonem č. 273/2008 Sb. O Policii ČR, policisté jsou ve služebním poměru, který upravuje zákon č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků bezpečnostních sborů. Hlavní úkoly, které plní pořádková služba jsou např. zajišťování veřejného pořádku, boj proti kriminalitě, prošetřování oznámení osob, plnění úkolů v trestním, přestupkové a správním řízení a dohled nad bezpečností silničního provozu.¹

Cílem práce je tedy seznámit s historickým vývojem a úkoly pořádkové policie od roku 1918 do současné doby. Zaměřím se převážně na uniformovanou část policie a také budu porovnávat výkon státní policie s četnictvem i obecní policií. Využiji tedy kvalitativní metodu a komparaci. Já osobně ani nikdo z mé rodiny či blízkých přátel není z policejního prostředí. Proto jsem si také vybrala toto téma, protože mě policejní práce zajímá, a chtěla jsem se o jejich službě dozvědět více. Také věřím, že jednou budu třeba její součástí.

V první kapitole se budu zabývat dnešní službou pořádkové policie. Jejimi úkoly a službami. A podrobněji se zaměřím na formy její činnosti.

¹ POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Policie České republiky. Police of the Czech Republic. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN: 978-80-270-0664-9. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

Druhá kapitola je věnována období první republiky (tzn. 1918-1938). Rozeberu jednotlivé bezpečnostní složky té doby a následně je porovnáám. V rámci státní policie také seznámím se sbory stráže bezpečnosti.

Ve třetí kapitole se budu věnovat Protektorátu Čechy a Morava, který rozeberu poměrně více, jelikož v té době u nás působily i německé orgány a celková struktura bezpečnostních složek byla složitější. Zaměřím se jak na německou správu a orgány, tak i na ty protektorátní. Kapitulu zakončím reorganizací policie.

Čtvrtá kapitola se bude zabývat policií v Československu v období 1945 až 1989. Zde se budu zabývat Sbohem národní bezpečnosti a zmíním jak Státní bezpečnost, tak i Veřejnou bezpečnost, které se jakožto uniformované policii, a především pořádkové službě budu věnovat více.

Poslední kapitola bude věnována období po sametové revoluci a následným vznikem České republiky, kdy byl téhož roku vydán zákon o Policii České republiky.

1. POŘÁDKOVÁ POLICIE

Služba pořádkové policie je jeden ze základních pilířů Policie ČR. Rozsah činnosti této služby je stanoven zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Jejím hlavním úkolem je zajištění veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti a v případě jejího spáchání má přispět k objasnění skutků a postavení zjištěných pachatelů před soud. Nicméně plní i další úkoly, které jim ukládají zákony a další akty řízení. Většina policistů pořádkové služby je dislokována na obvodních a místních odděleních policie, tudíž je organizována na principu územního řízení.²

„Služba se skládá z následujících útvarů:

1. Ředitelství služby pořádkové policie
 - a) Odbor metodiky, koordinace a podpory výkonu služby
 - b) Odbor speciálních potápěčských činností a výcviku
 - c) Odbor služební kynologie a hipologie
2. Odbory služby pořádkové policie krajských ředitelství policie ČR
3. Obvodní oddělení policie, místní oddělení policie a další organizační články pořádkové policie“³

1.1 Formy činnosti pořádkové policie

Formy činnosti služby pořádkové policie jsou konkrétní formy organizace činnosti provádění úkolů, a to především na úrovni základních útvarů. Cílem je zkoordinování sil a prostředků služby pořádkové policie za účelem kvalitního a efektivního vykonávání všech úkolů.⁴

1. Obchůzková služba – tato služba je v přímém kontaktu s veřejností a je prováděna v určených částech území obvodního (místního) oddělení a je orientována na dohled nad dodržováním veřejného pořádku, na ochranu bezpečnosti osob a jejich majetku, předcházení a zabraňování páchaní trestné činnosti, odhalování trestných činů a přestupků, pátrání

² Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

³ HABICH, Lukáš, Martin Kloubek a kol. Činnost policejních služeb. První vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6

⁴ MACEK, Pavel a kol. Bezpečnostní služby. Druhé doplněné vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN: 978-80-86477-48-0

po osobách a věcech a provádění prvních opatření na místě činu.⁵ Je dobré, že policista zná své území, protože ví, na která místa se případně má zaměřit a kde jsou tzv. bezpečná místa.

Obchůzková služba se stala základem pro vznik Community policing. Jedná se o profesionální a současně o vstřícný výkon policejní práce, který je založen na ochotě veřejnosti participovat na věcech veřejných.⁶ Pojem nemá přesnou definici, je to spíše filozofie než taktika či nějaký speciální přístup. Práce je orientovaná na službu veřejnosti, avšak nenahrazuje běžnou práci policie, jen ji doplňuje a značně usnadňuje. V místě působí dlouhodobě stejní policisté, aby měli dostatek času získat znalosti o místě a aby se občané mohli seznámit se „svým“ policistou.⁷

Myslím si, že tato služba je velmi důležitá, z toho důvodu, aby si veřejnost vytvořila pozitivní vztah k Policii ČR. V dnešní době čelí policie mnoha předsudkům, a i když nejsem z policejního prostředí tak se mi to nelíbí. Málokdy plyne z policejní činnosti pro občana něco pozitivního, ale je to jejich práce. A za to bychom je neměli odsuzovat, či dokonce očerňovat, že nekonají práci tak jak mají. Většinou je to chyba právě občana, že koná v rozporu s právem. Občan by si měl vybudovat důvěru v policii a případně se nebát jim poskytnout pomoc, či se na ně obrátit, když on sám pomoc potřebuje. Samozřejmě, že může dojít i k tomu, že člověk nebude chtít spolupracovat a ani si budovat žádný kladný vztah.

2. Hlídková služba – tato služba navazuje na předešlou službu. Je vykonávána v určitých sektorech či stanovištích s cílem chránit bezpečnost osob a jejich majetek, předcházet a zabraňovat porušování veřejného pořádku a páčání trestné činnosti, zasahovat proti osobám dopouštějícím se protiprávního jednání, řešit přestupky a dohlížet

⁵ Policie České republiky. Policie České republiky. Odbor metodiky, koordinace a podpory výkonu služby [online]. Policie ČR [cit. 01.02.2022]. Dostupné z:

<https://www.policie.cz/clanek/odbor-metodiky-koordinace-a-podpory-vykonu-sluzby.aspx>

⁶ Policie České republiky. Co je Community policing [online]. Policie ČR [cit. 12.03.2022].

Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx?fbclid=IwAR2jNL-MejwgR2VmoXQFgesmNIT88HoZVEQvnrUHsGR_nKjZlgjJ6lo0z0

⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. Community Policing. [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx>

na bezpečnost a plynulost silničního provozu a dělat opatření v případě jeho porušení.⁸

3. Procesní činnost – je obstarávána plněním úkolů v sekci trestního, přestupkového a správního řízení a administrativní činností.
4. Dozorčí služba – tato služba je vykonávána neustále, zabezpečuje akceschopnost oddělení a navazuje na činnost operačního střediska okresního (obvodního nebo městského) ředitelství policie. Touto službou je zaopatřena nepřetržitá komunikace základních útvarů se státními orgány, organizacemi a občany, protože dozorčí služba je první, kam se obracejí se stížnostmi, žádostmi, podněty či oznámením o trestném činu. Dozorčí služba je povinna přijmout každé oznámení učiněné na základní útvar a zapsat je do knihy fonogramů a hlášení.
5. Preventivní činnost – vykonávána spoluprací a součinností s dalšími orgány a organizacemi, jako např. orgány činnými v trestním řízení, některými správními orgány, obecními úřady a jejich orgány pro ochranu veřejného pořádku, např. obecní policií apod.
6. Další výkonné články podílející se na plnění úkolů pořádkové služby⁹

Speciální pořádkové jednotky (v Praze, Brně, Ostravě a Ústí nad Labem) a krajské pořádkové jednotky zajišťují bezpečnost osob a majetku, spolupůsobí při zabezpečení veřejného pořádku a bezpečnosti, podílí se na výkonu služby v případech mimořádných událostí, katastrof, průmyslových havárií, rozsáhlých pátracích akcí, plnění úkolů IZS ČR, a také působí jako posilující výkon hlídkové nebo jiné služby v rámci bezpečnostních opatření. Pořádkové jednotky se zapojují zejména do akcí, které vyžadují větší nasazení sil a prostředků policie. Jde např. o demonstrace, průvody, sportovní utkání či kulturní akce.¹⁰

Před tím, než se nasadí krajské a speciální pořádkové jednotky působí na osoby policejní antikonfliktní tým, jehož základním úkolem je předcházet

⁸ Policie České republiky. Pořádková policie. Policie České republiky – KŘP Královehradeckého kraje [online]. [cit. 02.02.2022] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkova-policie.aspx>

⁹ Policie České republiky. Pořádková policie. Policie České republiky – KŘP Královehradeckého kraje [online]. [cit. 02.02.2022] Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkova-policie.aspx>

¹⁰ HRINKO, Martin a kol. Pořádková činnost policie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 354 stran. ISBN 978-80-7380-793-1

agresivnímu jednání osob prostřednictvím komunikace. Upozorňuje přítomné osoby na zákonné povinnosti policie v případě protiprávního jednání. Antikonfliktní tým je postaven naroveň ostatním zúčastněným složkám policie a plní výlučně úkoly, které jsou uloženy tomuto týmu.¹¹ Policisté se orientují na cílové skupiny účastníků akce nebo shromáždění, na místní obyvatelstvo, diváky a na zástupce sdělovacích prostředků.¹²

Někdo si může myslet, že antikonfliktní týmy nejsou potřeba, avšak já se domnívám, že některé situace lze řešit i nenásilně a mnohdy je to i k užítku. Musí být však speciálně vycvičeni, aby mohli komunikovat s lidmi a předejít konfliktu. Jde vlastně o vyjednávání, akorát s větším počtem osob, což určitě může být i nebezpečné. Nenásilné demonstrace či veřejné akce určitě není potřeba řešit násilnou cestou. Právě když pak vidíme v novinách či zprávách titulky, že policie zakročila proti účastníkům nějakého setkání, nepůsobí to pro policii úplně dobře. Určitě je lepší prvně zkusit řešit situaci nenásilnou cestou a myslím si, že lidé rozhodně budou více důvěřovat člověku bez uniformy, i když je to příslušník policie.

Poříční oddělení zajišťuje ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti osob a majetku na vodních plochách a tocích, také vykonává dohled nad dodržováním řádu plavební bezpečnosti a zákona o vodách.¹³

Oddělení služební hipologie a oddělení služební kynologie participuje na zajišťování ochrany veřejného pořádku v těžko dostupných místech, parcích, v rámci policejních opatření při konání shromáždění osob, fotbalových utkání, demonstrací, pochodech a pátrání po osobách a věcech.¹⁴

¹¹ Policie České republiky. Antikonfliktní týmy – VERBUM NON ARMA. Policie České republiky. [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/rspp-pp-cr-antikonfliktni-tymy-verbum-non-arma.aspx?fbclid=IwAR3W0pzZEmz8NyT0d2WODbccTdSRy7eMEJCAH8Gz53L0Z3pfYoGMcQgJeiM>

¹² ZÁMEK, David. Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 197 stran. ISBN 978-80-7380-429-9

¹³ Policie České republiky. Policie České republiky. Odbor metodiky, koordinace a podpory výkonu služby [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-metodiky-koordinace-a-podpory-vykonu-sluzby.aspx>

¹⁴ HRINKO, Martin a kol. Pořádková činnost policie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 354 stran. ISBN 978-80-7380-793-1

Oddělení Metro (Praha) zastává především hlídkovou službu, zajišťuje ochranu veřejného pořádku, bezpečnosti a majetku ve vlacích a stanicích pražského metra a hlídá dodržování Městského přepravního řádu a předpisů.¹⁵

Oddělení zabývající se bezpečností na železniční stanici a doprovodem vlaků (Brno, Ostrava). Oddělení hlavní nádraží spolupracuje při zajištění bezpečnosti a plynulosti železničního provozu, a dále provádí doprovody vlaků osobní přepravy a důležitých zásilek.¹⁶

Pohotovostní a eskortní oddělení provádí eskorty osob omezených na svobodě, pokud není eskorta, plní běžné úkoly pořádkové jednotky.¹⁷

Oddělení hlídkové služby zabezpečuje ochranu veřejného pořádku a vykonává úkoly spojené s činností tzv. prvosledových hlídek. Hlídky jsou vycvičené a připravené neprodleně reagovat na případný útok pachatele – aktivního střelce.¹⁸

Pohotovostní motorizovaná jednotka zajišťuje ochranu životů a zdraví osob, majetku, odhalování trestné činnosti, pátrání po hledaných osobách, vozidlech a odcizených věcech. Policisté PMJ pohotově reagují na vzniklou situaci a tísňová volání, kdy se na místo činu dokáží dostat a zasáhnout během několika málo minut. Uskutečňují výkon služby výkonnými služebními vozidly. Slouží ve dvou či tříčlenných hlídkách a zasahují jako plně secvičená jednotka.¹⁹

¹⁵ Týdeník Policie. Oddělení METRO pražské policie slaví 40. výročí od svého založení. [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/oddeleni-metro-prazske-policie-slavi-40-vyroci-od-sveho-zalozeni/>

¹⁶ HRINKO, Martin a kol. Pořádková činnost policie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 354 stran. ISBN 978-80-7380-793-1

¹⁷ Jihlavský deník. Často nemáme tušení, do čeho jdeme, uvádí policista. Jihlavský deník – informace, které jsou vám nejbliž [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: https://jihlavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/20100514_ji_casto-nemame-vubec-tuseni-do-ceho-jdem.html

¹⁸ Policie České republiky. Přijímáme nové policisty. Policie České republiky [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/zpravodajstvi-olk-rozhovor.aspx?fbclid=IwAR2ZG2tMp9kwFOG4HZ5ZcphPWJprvk3mJ6_eeUvViXdr5BkW1BrQloLBaPk

¹⁹ Policie České republiky. Odbor Pohotovostní motorizovaná jednotka. Policie České republiky [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/odbor-pmj.aspx?fbclid=IwAR2ZG2tMp9kwFOG4HZ5ZcphPWJprvk3mJ6_eeUvViXdr5BkW1BrQloLBaPk

2. OBDOBÍ PRVNÍ REPUBLIKY (1918–1938)

2.1 Vznik Československa

Do roku 1918 byly české země součástí Habsburské monarchie. K vyhlášení samostatného Československého státu došlo v Praze dne 28. října 1918. Národní výbor převzal od rakousko-uherských úřadů řízení veřejných záležitostí.²⁰ Podařilo se odstranit rakouské četníky, kteří byli kasernováni v budově zemského četnického velitelství. Těmto četníkům bylo vyplaceno služné a cestovní výlohy, což jim umožnilo opustit Prahu a odjet domů. Národní výbor svěřil následujícího dne velení nad četnictvem generálu Václavu Řezáčovi. Policejní správu prováděla na území Československa státní policie, policie obecní a četnictvo.²¹ Státní a obecní policie prováděly bezpečnostní službu ve městech a obcích. Četnictvo plnilo bezpečnostní úkoly na celém území státu.²²

2.2 Četnictvo

Četnictvo bylo organizovaným ozbrojeným sborem na našem území, který měl jasnou strukturu, určitou úroveň kázně a disciplíny, a který se postavil na stranu nové republiky, ačkoli s určitými problémy. Působilo na celém území ČSR mimo obvody měst, kde vykonávala pořádkovou službu obecní a státní policie.²³

Organizační struktura československého četnictva vycházela z rakouského systému, který byl vyplněn několika dalšími prvky. V roce 1920 vyšel zákon č. 299/1920 Sb., o četnictvu, kterým byla dána definitivní podoba. V čele četnictva stál generální velitel četnictva s řídicími orgány na ministerstvu vnitra. V každém sídle zemského úřadu působila zemská četnická velitelství. Jeho obvody se dělily na četnické oddělení, ta pak na dvě a více okresní četnická

²⁰ NĚMEC, Václav. Dějepis.com. *Vznik Československa* [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: https://www.dejepis.com/vznik-ceskoslovenska/?fbclid=IwAR3yXYc_vrsLezcF8LHj2QEwk4WP7e_RbxAxx4ymDRf5GYdtXz3NxLGJWpw

²¹ GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo 1918-1929*. Praha: Academia, 2019, 353 stran. ISBN: 978-80-200-3016-0

²² Policie České republiky. *Historie četnictva a policie*. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTU%3d>

²³ GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo 1918-1929*. Praha: Academia, 2019, 353 stran. ISBN: 978-80-200-3016-0

velitelství a na četnické stanice ve městech nebo větších obcích.²⁴ Vedle této rámcové struktury se vyskytovaly některé další speciální složky.²⁵

Četnictvo si muselo projít zatěžkávací zkouškou, muselo se vypořádat s přechodem na demokratický sbor, muselo se postavit k problémům německy mluvících četníků a k nebyvalému poklesu počtu četníků. Jeho pozice nebyla snadná a četníci nepředstavovali žádanou a respektovanou službu. Jejich poměry byly mnohdy zoufalé a byla po nich vyžadována přísná kázeň. Většina četníků neovládala český jazyk, a tak si museli vzdělání jazyka doplnit a splnit zkoušku.²⁶

Mezi povinnosti četníka patřilo zejména dodržovat veřejný pořádek, klid a bezpečnost a za tímto účelem potlačit každé shromáždění. Pokud se o takovém porušení pořádku dozvěděli, byli povinni zajistit jeho obnovení.²⁷

„Hlavní úloha připadala veliteli stanice, který v těchto situacích:

- a) Informoval co nejrychleji okresní úřad.
- b) Zvážil, zda je četnictvo samo schopno zamezit porušení klidu a obnovit pořádek a případně žádat o posilu.
- c) Přesvědčit o dobrém stavu zbraní, vydat záložní náboje a pod jeho velením se přidělení četníci dostavili v semknutém tvaru na místo události.
- d) Postavit četnický oddíl před zástup v přiměřené vzdálenosti tak, aby četníci měli krytá záda.
- e) Vyzvat zástup slovy „Jménem zákona“, aby se rozešel a upozornil na následky neuposlechnutí i na možné použití zbraně.
- f) Určoval nejsilnější a nejobratnější četníky k tomu, aby při vhodné příležitosti zatkli hlavního původce a křiklouny.“²⁸

²⁴ Policie České republiky. Historie policie a četnictva. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

²⁵ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9, str. 52

²⁶ GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo 1918-1929*. Praha: Academia, 2019, 353 stran. ISBN: 978-80-200-3016-0

²⁷ GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo 1918-1929*. Praha: Academia, 2019, 353 stran. ISBN: 978-80-200-3016-0

²⁸ GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo 1918-1929*. Praha: Academia, 2019, 353 stran. ISBN: 978-80-200-3016-0

Četníci museli být seznámeni s obecně platnými právními normami např. z oblasti trestní, procesní, správní apod., aby věděli, které činy a která opomenutí jsou prohlášeny za trestné. Četník musel dodržovat kázeň. Jeho chování mělo být vždy vojenské, jeho chůze klidná, a odměřeně volná, aby mohl pozorovat dění kolem sebe. Nesměl používat vulgární výrazy a na dotazy měl ochotně odpovídat a při výkonu služby měl každému vykat. Četníci nesměli vstupovat do politických a stran a většiny spolků. Od roku 1927 přišli o volební právo. Ženit se směli nejdříve po odsloužení čtyř let nebo po dovršení věku 30 let a jen se souhlasem zemského velitelství. Kvůli tvrdému režimu, složitým podmínkám a neustálého psychického vypětí často docházelo k sebevraždám četníků.²⁹ Podle zákona č. 299/1920 Sb. z. a n., o četnictvu mohl být přijat četníkem na zkoušku ten, kdo byl státním občanem republiky Československé, byl bezúhonný, svéprávný a duševně způsobilý. Musel být ve věku od 21 do 35 let, svobodný či bezdětný vdovec. Mít silné, zdravé tělo a přiměřenou výšku. Dále byla nutná znalost československého jazyka slovem i písmem a dokončené vzdělání v obecné škole. A poslední podmínkou byl vojenský výcvik – konal službu vojenskou se zbraní nejméně po tu dobu, kterou branný zákon pro normální presenční službu vojenskou stanoví.³⁰

Podmínky, které museli četníci dodržovat, byly opravdu tvrdé, avšak pro zachování pořádku a bezpečnosti v novém státě to bylo potřeba. Museli se neustále chovat tak, aby si zachovali autoritu, nesměli ani vstupovat do hospod. Pokud se chovali nevhodně, byly za to postihy. Předpoklady pro přijetí byly podobné jako k dnešní policii, avšak dnes není omezena horní věková hranice. Bylo tedy velice pravděpodobné, že četník bude v dobré fyzické kondici.

2.2.1 Výkon služby

a) Obecná pravidla a doporučení pro výkon služby – za okolností, že nebyla vyžadována zvláštní služba, obcházelo četnictvo svůj staniční obvod podle náčrtku, který schválil okresní úřad v dohodě s příslušným velitelstvím oddělení. Výkon byl prováděn bez ohledu na denní dobu a počasí, avšak mezi

²⁹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

³⁰ Zákon č. 299/1920 Sb., o četnictvu

22. a 4. hodinou bylo dovoleno odpočívat, pokud to bezpečnostní poměry připouštěly.

b) Střežení a doprovody vězňů – toto bylo možné nařídit četnictvu pouze výjimečně a na krátkou dobu. Pouze pokud byl např. zatčen větší počet osob při nepokojích a pro nedostatek místa ve věznic, je bylo nezbytné ubytovat jinde.

c) Činnost četnictva při živelních pohromách – v těchto případech bylo nařízeno četnictvu pomoci a ze všech svých sil přispět k tomu, aby bylo odvráceno a aby byl zjednáán pořádek a bezpečnost. Mělo dále pomáhat při záchraně ohrožených lidí, ale také se starat, aby byl opatrován i zachráněný majetek, vyhledávat pro zachráněné děti, nemocné osoby a pro osoby, které si sami nemohli pomoci, jakož i zachráněné věci, vhodná místa a dát je pod důkladný dohled.

d) Úkoly četnictva v oblasti silničního provozu – četník měl dohlížet, aby se nedělo nic, co by mohlo způsobit nepořádky nebo škodu na silnicích a veřejných cestách a místech. Dohlíželi na dodržování předpisů o chování vozků na silnici.³¹

e) Spolupráce četnictva s místní policií – četnictvo mělo na výkon místní policie jenom dohlížet. Četník měl pomoci starostovi zvláště při větších neštěstích a v těch případech, kdy síly a prostředky starostovi nepostačily, aby ve věcech místní policie mohl dodržet své povinnosti.

f) Zakročování četnictva – četník byl oprávněn služebně zasáhnout jen tehdy, byl-li podle předpisu vyzbrojen a úplně vyzbrojen. Při provádění zákroků používali četníci tyto prostředky:

- Napomenutí – nejmírnější prostředek, také nejjednodušší pro četníka.
- Udání (oznámení) – tím dával četník podnět, aby příslušný úřad nabyt úřední cestou o věci ponětí a zahájil ve věci řízení, když bylo zjištěno, že jde skutečně o trestný čin.
- Předvedení – doprovod k úřadu, aby tam s osobou bylo ihned provedeno úřední řízení.

³¹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

- Zatčení – omezení osobní svobody, které určoval trestní řád za dočasné uvěznění či vazbu.
- Přiložení svěracích řetízků – ochranné opatření proti odporu a útěku, užívaným pro zajištění osobní bezpečnosti četníka nebo zajištění bezpečnostního provedení doprovodu. Přiložit svěrací řetízky bylo možno pouze osobám zatčeným nebo určeným k eskortování.
- Užití zbraně.³²

2.3 Státní policie

Síť policejních úřadů byla za bývalé monarchie řídká, protože výkon policie byl svěřen prvotně obcím. Státní policie byla po roce 1918 rozložena takto:

- Policejní ředitelství Praha a Brno,
- policejní komisařství Plzeň a Moravská Ostrava,
- pohraniční policejní komisařství Podmokly, Cheb a Bohumín.³³

Zákonem č. 165/1920 Sb. z. a n., jímž se vláda zmocňuje zřizovati státní policejní úřady, byla vláda zmocněna zřídit „kdekoliv toto sezná potřebu“ další policejní úřady.³⁴

Pouze pražské policejní ředitelství mělo uniformovanou policii, na kterou je tato práce převážně zaměřená. V ostatních místech bezpečnostní služby vykonávali členové obecních policejních sborů. Státní policejní úřady vykonávaly hlavně péči o zachování veřejné bezpečnosti, pořádku a pokoje, záležitosti spolkové, tiskové a shromažďovací, evidence obyvatelstva, péči o bezpečnost osob a majetku, službu dopravní, zbrojní záležitosti, dohled nad divadly, povolování veřejných produkcí, dohled nad hostinci a veřejnými místnostmi, mravnostní a čelední záležitosti.³⁵

³² MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

³³ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

³⁴ KVH 1. prapor Stráže obrany státu. Československá státní policie – historie, organizace, struktura. [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <http://www.1-prapor-sos.wz.cz/sos/pol.html>

³⁵ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

Sít' státně policejních úřadů byla postupně zhušťována, takže policejní ředitelství nebo komisařství se postupně nalézala ve všech politicky, průmyslově, obchodně nebo bezpečnostně důležitých místech republiky. Tyto úřady zastávaly funkce policie správní a úkoly policie kriminální.³⁶

Zákon č. 165/1920 Sb. z. a n., o zřízení nových státních policejních úřadů umožňoval rozšiřování sítě státních policejních úřadů. Nařizoval státním policejním úřadům pečovat o klid, veřejnou bezpečnost, bezpečnost osob a majetku, udržovat veřejný řád a vést v patrnosti obyvatelstvo i cizince. Nově zřízené policejní úřady měly převzít okruh působnosti okresní správy politické ve věcech policejní správy.³⁷ Byly zřízeny další státní policejní úřady v důležitých centrech (Plzeň, Kladno, Ostrava) a dále v místech národně smíšených a z hlediska státu nespolehlivým obyvatelstvem (Liberec, Cheb, Karlovy Vary, Jihlava, Znojmo). Na Slovensku byla zřízena celá řada nových policejních úřadů.³⁸

2.3.1 Sbory stráže bezpečnosti

Státní policie zahrnovala složku uniformovanou a neuniformovanou. Oficiální označení těchto složek znělo „Sbor uniformované stráže bezpečnosti“ (SUSB) a „Sbor neuniformované stráže bezpečnosti“ (SNSB).

Uniformovaný sbor byl ozbrojen a řízen po vojenském vzoru na zásadě velitelské podřízenosti a vykonával pořádkovou službu. Gážisté mimo hodnostní třídy prováděli hlídky a obchůzky, eskortovali a hlídali vězně, poskytovali první pomoc, konali telefonní a telegrafní službu a všechny další úkoly, které vyplývaly z předpisů či příkazů. Obvodní inspektoři sborů uniformované stráže kromě toho vykonávali službu velitelů stanic a hlídek. U sborů inspektoři dohlíželi, kontrolovali a vykonávali činnosti, kde bylo zapotřebí prokázat spolehlivost a zkušenost.³⁹

³⁶ KVH 1. prapor SOS. Československá státní policie – historie, organizace, struktura [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <http://www.1-prapor-sos.wz.cz/sos/pol.html>

³⁷ Zákon č. 165/1920 Sb. z. a n., jímž vláda zmocňuje zřizovati státní policejní úřady

³⁸ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

³⁹ Policie České republiky. Historie policie a četnictva. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

Sbor neuniformované stráže bezpečnosti vykonával prostřednictvím gážistů mimo hodnostní třídy službu zpravodajskou, vyšetřovací a pátrací. Úředníci sboru prováděli dozor, kontrolní činnost a vedli službu. Při plnění úkolů a výkonu služby se museli prokazovat služební legitimací či služebním odznakem. Členové SNSB byli ozbrojeni dle potřeby.⁴⁰

V dubnu 1919 pro úředníky státní politické a policejní služby proběhla stejnokrojová reforma, a to nařízením vlády č. 218/1919 Sb. z. a n., o úředním stejnokroji úředníků politické a policejní služby státní. Byla to změna hodnostního označení, pokrývek hlavy a některých drobnějších doplňků. Rukávové hodnostní označení obdrželi i členové uniformované stráže, pro které byly později zavedeny i přilby. Do září 1919 byla uniformovaná státní policie vyzbrojena šavlemi a revolvery ráže 9 mm, tedy zbraněmi, které se používaly za bývalé monarchie. Původní výzbroj byla postupně nahrazována gumovými obuškami a pistolemi Praga ráže 7,5 mm. Později policie obdržela armádní opakovací pušky s bodáky a lehké kulometry. Koncem roku 1927 byly do výzbroje jednotně zavedeny pistole nové konstrukce a znovu šavle. Šavli pak nosili ve službě i mimo službu.⁴¹

2.4 Obecní policie

„Bezpečnostní úkoly, které plnila obec:

- Zohledňovala bezpečnost osob a jmění.
- Pečovala o zachování obecních silnic, cest, míst a mostů, o bezpečné a snadné ježdění po silnicích a vodách, a také i konala policii polní.
- Vykonávala policii vztahující se k věcem potravním a přihlížela k prodeji na trhu, zvláště pak dohlížela k míře a váze.
- Vykonávala policii týkající se čeledi a dělníků a držela ruku nad čeledním řádem.
- Konala mravnostní policii.

⁴⁰ KVH 1. prapor SOS. Československá státní policie – historie, organizace, struktura. [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <http://www.1-prapor-sos.wz.cz/sos/pol.html>

⁴¹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

- Konala policii v příčině staveb a v příčině ohně, držela ruku nad řádem stavěcím a udělovala policejní povolení ke stavbám.⁴²

Významné postavení v obci příslušelo starostovi, který měl „držet ruku nad policií místní“ a to ve všech věcech, kromě těch, které byly zákonem přikázány státním orgánům. Oblast úkolů obecní policie byla velice různorodá, zejména proto, že každá obec, která vykonávala místní policii, měla své odlišnosti.⁴³

Obecní policie neměla svoji konkrétní specifickou právní úpravu. Platil zákon č. 230/1922 Sb. z. a n., o sborech stráže bezpečnosti, jako pro další policejní složky. Stanovil ve vztahu k nim a jejich členů pouze základní rámec, který byl pak specializován podle potřeb a podmínek obce či města.⁴⁴

Na základě zákona č. 18 ř. z. z 5. března 1862 byla dána zastupitelstvům možnost vydávat v mezích zákonů nařízení, která se týkala místní policie a která měla platnost v dané obci. Mohly nařízením vydávat Policejní řády, v jejichž rámci mohl být nastaven přísný režim pro hostince, kavárny a vinárny, které nesměly být bez úředního povolení otevřeny přes policejní hodinu (tj. po 24 hodině). Hostinští měli také povinnost vést knihu cizinců („noclehářů“) a předkládat ji k nahlédnutí policejnímu úřadu a dále kdykoliv kontrolním orgánům obce.⁴⁵

Silniční policie zahrnovala chování jednotlivých účastníků silničního provozu. Bylo např. zakázáno zatarasovat chodníky, přechody a jízdní dráhu vozy, krámky, sudy, bednami a jinými předměty. Dále bylo přikázáno jezdit v obci vlevo. Oblast zdravotní policie byla zaměřena na dodržování čistoty v obci s důrazem na základní zdravotní režimová opatření. Bylo zakázáno znečišťovat jakýmkoliv způsobem veřejná místa. Mravnostní policie se zabývala např. ničením zdí

⁴² Městská policie Třebíč. Historie obecních a městských policií. Městská policie Třebíč – Oficiální web stránky [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z:

<https://mestskapolicie.trebic.cz/historie/historie-obecnich-a-mestskych-policii/>

⁴³ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁴ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁵ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9,

neslušnými a nemravnými kresbami, rušení klidu při bohoslužbách či nablízku úřadů, škol apod.⁴⁶

Obecní policie nebyla jednotně organizovaná. Některé menší obecní policie sloužily pouze jako podpora četnictva. Ve větších městech byla i obecní policie, která byla dobře řízena, měla pevný organizační řád a vyrovnala se státním policejním úřadům.⁴⁷

2.5 Shrnutí bezpečnostních služeb

Státní policie se nemohla s četnictvem srovnávat. Výcvik ani výzbroj státní policie nedosahovala úrovně četnictva. Četnictvo bylo rozmístěno prakticky po celém území historických zemí, tedy Čech, Moravy a Slezska a bylo nejpočetnější. Mezi státní a obecní (komunální) policií nebyl takový rozdíl, protože obě tyto služby byly určeny k výkonu stejného rozsahu služby. Rozdíl byl zvláště v místě výkonu služby. Tudíž obecní policie podléhala jednotlivým obcím a státní policie poté státním policejním úřadům. Proto docházelo i ke sloučení pod jeden sbor, zejména ve zněmčeném pohraničí. Dále byl rozdíl, že četnictvo bylo v nové republice pouze pěší službou, kdežto u policie byly i jízdní oddíly. Avšak později se objevila služební motorová vozidla i u četníků.⁴⁸

3. PROTEKTORÁT ČECHY A MORAVA (1939–1945)

Protektorát Čechy a Morava byl část československého území, které bylo od 15. března 1939 okupováno nacistickým Německem a náleželo k území Velkoněmecké říše. Protektorát byl vyhlášen výnosem č. 75/1939 Sb., o Protektorátu Čechy a Morava.⁴⁹

Pro bývalé území Československa toto období přineslo mnoho změn ze státoprávního i bezpečnostního hlediska. Bezpečnostní funkce vykonávaly německé, maďarské a polské policejní složky, protože čs. četnictvo a státní policie

⁴⁶ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁷ Policie České republiky. *Historie četnictva a polici. Úvodní strana – Policie České republiky* [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTY%3d>

⁴⁸ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva II. Československá republika (1918–1939)*. Praha: Police history, 1999, 230 stran. ISBN: 80-902670-0-9

⁴⁹ Výnos 75/1939 Sb. z. a n., Výnos Vůdce a Říšského kancléře ze dne 16. března 1939

se z odstoupených území stáhly společně s armádou, státními úřady a dalšími institucemi. V protektorátu fungovaly společně německé policejní součásti a dále české protektorátní policejní složky, které byli postupně připodobňovány německému vzoru.⁵⁰

Protektorát představoval ze státoprávního hlediska komplikovaný útvar, ve kterém vedle podřízené české správy fungovala německá správa se svými bezpečnostními orgány. Následně rozeberu jak německé, tak protektorátní orgány.⁵¹

3.1 Německé orgány

3.1.1 Německá okupační správa

Protektorát nebyl samostatným státem, ale stal se autonomní součástí Německé Říše. České správě byla nadřazena německá okupační správa v čele s říšským protektorem (Konstantin von Neurath), částečně bylo převzato německé zákonodárství, působily zde německé okupační složky a po celou dobu bylo území protektorátu obsazeno německou okupační armádou.⁵²

3.1.2 Německé bezpečnostní síly v protektorátu

Na území Protektorátu Čechy a Morava působily německé bezpečnostní složky, a to především Orpo a Sipo. „Faktickým nejvyšším policejním činitelem německého policejního aparátu v protektorátu byl SS-Obergruppenführer K. H. Frank. Z titulu jeho funkce vyššího vůdce SS a policie mu podléhaly veškeré bezpečnostní složky a jednotky SS, umístěné v protektorátu.“⁵³

- 1. Pořádková policie** – nedílnou součástí německých okupačních sil v protektorátu byla německá pořádková policie (Ordnungspolizei/Orpo). Pořádková policie představovala početnější a nejsilnější prvek nacistického

⁵⁰ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁵¹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁵² Vysoké školy. Protektorát Čechy a Morava – Dějepis – Maturitní otázky. Soukromé a státní vysoké školy – přijímací zkoušky, studium na VŠ a vzdělávání [online]. [cit. 13.03.2022]. Dostupné z: <https://www.vysokeskoly.cz/maturitniotazky/dejepis/protektorat-cechy-a-morava>

⁵³ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

bezpečnostního aparátu na území protektorátu. Tvořily ji různé složky, a to ochranná policie (Schutzpolizei), četnictvo (Gendarmerie), obecní ochranná policie (Schutzpolizei der Gemeinden), požární ochranná policie (Feuerschutzpolizei), protiletecká ochranná policie (Luftschutzpolizei) a technická pomocná služba (Technische Nothilfe). Pořádkové jednotky byly vojensky organizované útvary, jejichž úkolem bylo vykonávat hlídkovou službu, zdolátat nepokoje a ve výjimečných případech byly nasazeni k udržení klidu a pořádku.⁵⁴

Německá policie působila jak v pozici samostatně represivní složky, tak ve prospěch státní správy. Podle povahy služby se tak dělila na policejní sbor a samostatnou uniformovanou službu.⁵⁵

Policejní sbor představovaly pluky, prapory a setniny (později roty) ochranné policie (Schutzpolizei/Schupo). V těchto jednotkách sloužili především mladší strážmistři, kteří neměli zcela ukončený výcvik. Jejich úkoly byly jiné než u uniformované policie v Říši. Místo běžného udržování veřejného pořádku pacifikovali české obyvatelstvo. Ve směrnicích byla služba tohoto policejního sboru definována takto:⁵⁶

- a) „Boj proti nepokojům v situaci, která měla zahrnovat co možná nejvíce míst s cílem zastrašit české obyvatelstvo.
- b) Výcvik pro uvedené nasazení.
- c) Výkon pravidelné pouliční služby, která měla zahrnovat co možná nejvíce míst s cílem zastrašit české obyvatelstvo.
- d) Nasazení k udržení klidu a pořádku ve výjimečných případech, když uniformované síly protektorátní vlády k tomu úkolu nedostačovaly nebo se jejich nasazení nezdálo být vhodné.“⁵⁷

⁵⁴ NEUFELDT, Hans-Joachim, Jürgen Huck, Georg Tessin. K historii pořádkové policie 1936–1945. Koblenz : Tr. Breuer, 1957.

⁵⁵ VAJSKEBR, Jan. Organizační vývoj německé pořádkové policie na území Protektorátu Čechy a Morava od ukončení vojenské správy po reorganizaci na podzim 1939 [online]. [cit. 04.02.2022], Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no18/168-199.pdf>

⁵⁶ VAJSKEBR, Jan. Organizační vývoj německé pořádkové policie na území Protektorátu Čechy a Morava od ukončení vojenské správy po reorganizaci na podzim 1939 [online]. [cit. 04.02.2022], Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no18/168-199.pdf>

⁵⁷ VAJSKEBR, Jan. Organizační vývoj německé pořádkové policie na území Protektorátu Čechy a Morava od ukončení vojenské správy po reorganizaci na podzim 1939 [online]. [cit. 04.02.2022], Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no18/168-199.pdf>

Samostatná uniformovaná služba (Einzeldienst/ED) vykonávala úkoly ve prospěch státní správy. V Protektorátu ji plnilo četnictvo (Gendarmerie) při oberlandrátech (což byl nejnižší typ úřadu německé okupační správy v Protektorátu Čechy a Morava), dále strážní oddíly ve výcvikových prostorech a jednotlivé útvary, které byly podle zvláštního výnosu trvale nebo dočasně nasazeny ve vybraných místech. Úkoly nebyly podrobně stanoveny a určovaly je služebny, kterým byly přiděleny. Dostávaly tedy příkazy od oberlandrátů⁵⁸, což spočívalo především ve vyřizování důležitých nařízení civilní správy.⁵⁹

2. Bezpečnostní policie (Sicherheitspolizei/Sipo) byla v letech 1919–1936 německá elitní policejní složka, byla nasazena např. při okupaci našeho území.⁶⁰ Mezi její úkoly patřilo vytváření operačních skupin k zajištění bezpečnosti na nově okupovaných území. Operační skupiny se dělily na **operační oddíly**, které mohly mít pobočky. Při přípravě na okupaci Čech a Moravy byly v březnu 1939 vytvořeny dvě operační skupiny – *Einsatzgruppe I Dresden*, která měla být nasazena v Čechách a *Einsatzgruppe II Wien* pro Moravu. Úkolem těchto skupin bylo zadržování osob, považovaných za nepřátele Říše. V rámci skupin působily zvláštní oddíly SD se svými podřízenými oddíly dílčího nasazení. Plnily vlastní úkoly a sídlily ve stejných městech jako operační oddíly a pobočky Sipo. Bezpečnostní policie v protektorátu byla podřízena říšskému protektorovi spíše formálně. Protektor řídil Sipo prostřednictvím velitele bezpečnostní policie u říšského protektora v Čechách a na Moravě, který patřil k jeho

04.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/secuiritas-imperii/no18/168-199.pdf>

⁵⁸ Oberlandrat byl nejnižší typ úřadu německé okupační správy a rovněž to bylo označení úředníka v čele tohoto úřadu.

⁵⁹ VAJSKEBR, Jan. Organizační vývoj německé pořádkové policie na území Protektorátu Čechy a Morava od ukončení vojenské správy po reorganizaci na podzim 1939 [online]. [cit.

04.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/secuiritas-imperii/no18/168-199.pdf>

⁶⁰ Ústav pro studium totalitních režimů. Německé bezpečnostní a represivní složky [online].

[cit. 13.03.2022]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/doba-nesvobody-1938-1945/nemecke-bezpecnostni-a-represivni-slozky/>

úřadu. Veliteli podléhala vedoucí místa v Praze a Brně a jim podřízené pobočky a pohraniční komisariáty.⁶¹

Gestapo ve spolupráci s SD shromažďovalo údaje a sestavovalo seznamy potencionálních nepřátel Říše (komunisté, sociální demokraté, funkcionáři Sokola apod.). K tomu byly používány i některé zabavené materiály bývalých čs. policejních složek. Gestapo využívalo služeb tajných agentů dosažených dobrovolně, za úplatu nebo z donucení (z řad zatčených a zkompromitovaných osob). Agenti byli nasazováni do ilegálních organizací, partyzánských hnutí, ale i do protektorátních organizací ke kontrole jejich činnosti.⁶²

Gestapo (zkratka z Geheime Staatspolizei) byla tajná policie nacistického Německa, která působila i na ním okupovaných územích včetně protektorátu Čechy a Morava. Gestapo mělo na starosti velké množství úkolů od rasové politiky, zejména s ohledem na židovskou otázku, likvidaci „nepřátel“ např. z řad církví, mezi nepřátele byly zahrnuty takřka všechny politické strany od komunistů po liberály. Výsledky gestapa byly proslulé svou brutalitou. Součástí nátlaku na zatčené bylo zatýkání celých rodin, gestapo také mohlo nařídít popravy bez soudu.⁶³

3. Protipartyzánské jednotky

Z počátku bylo protipartyzánským bojem pověřeno Gestapo. V jeho úřadovnách v Praze a v Brně byly ve druhé polovině roku 1942 založeny zvláštní referáty proti sabotážím, sabotážím na železnicích a proti parašutistům. Tyto referáty zklidňovaly protipartyzánský boj podřízených služeben a později úzce spolupracovaly s nově zřizovanými protipartyzánskými jednotkami. Z počátku roku 1944 došlo k rozdělení kompetencí v boji s partyzánským hnutím. Nyní hlavní úkoly náležely Orpo, vyhledávání a vyslýchání zadržených zůstalo záležitostí Sipo. První speciální protipartyzánské operační oddíly Orpo v protektorátu byly

⁶¹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁶² MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁶³ PIGULA, Topi. Gestapo a jeho velitelé za protektorátu. Co to bylo za lidi? Prima zoom [online]. [cit. 13.03.2022]. Dostupné z: <https://zoommagazin.iprima.cz/historie/gestapo-a-jeho-velitele-za-protektoratu-co-to-bylo-za-lidi>

vytvořeny na severovýchodní Moravě v roce 1944 *Einsatzkommando Mieth* se štábem ve Frýdku a později *Einsatzkommando Ruhsam* se štábem v Rožnově pod Radhoštěm. Proti zvyšující se partyzánské činnosti na Moravě byly vytvořeny z příslušníků Waffen-SS dvě zvláštní bojové jednotky *Schill* a *Ohlen*, které byly vyslány k potlačování Slovenského národního povstání.⁶⁴

4. Armáda

Zpravodajská služba německé armády (*Abwehr*) působila i v protektorátu a měla v Čechách úřadovnu v Praze a na Moravě byla její pobočka v Brně, které podléhala zvláštní skupina v Moravské Ostravě. Pražská úřadovna se dělila na oddělení ofenzivního zpravodajství, oddělení obranného zpravodajství a sabotážní oddělení. Předmětem obranného zpravodajství bylo odhalování činnosti cizích rozvědek v protektorátu, ochrana vojenských součástí, zařízení a podniků, důležitých pro válečnou výrobu. Informace, které získali a byly namířené proti Říši, přebralo Gestapo, které pak konalo další opatření (zatýkání, vyšetřování atd.)⁶⁵

5. Židovská policie v Terezíně

I přes to, že tuto policii nelze považovat za bezpečnostní sbor, protože se jednalo o vynucenou instituci, alespoň částečně s ní seznámím. První kroky ke zřízení židovského ghetta v Terezíně byly podniknuty již v roce 1941, i když shromažďování Židů z protektorátu i jiných kontrolovaných území probíhalo až v roce 1942. Přestože se ghetto nacházelo na území protektorátu, podléhalo německým orgánům. Přímoou správou ghetta německé vedení pověřilo židovskou samosprávu, která měla na starosti všechny oblasti života. Bezpečnostní služby v ghettu vykonávali zejména příslušníci SS a protektorátní četníci. Vedle nich fungovala i židovská policie, která se oficiálně nazývala jako „Stráž ghetta“.⁶⁶

⁶⁴ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁶⁵ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁶⁶ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

Členové této služby byli využíváni k pořádkovým službám, ale i přesto, že patřili mezi prominenty veliké důvěry německých orgánů nepožívali. I z toho důvodu nebyli členové této složky ozbrojeni střelnými zbraněmi. Stráž fungovala ve třech skupinách. První skupina židovské policie byla vybrána z transportu, který dorazil do Terezína 4. prosince 1941. Stráž tvořil velitel, dva zástupci a dvacet mužů. Pro službu byli vybíráni spolehliví a tělesně zdatní Židé. Početní stavy se postupně zvyšovaly až dosáhly počtu 150 mužů. Nicméně, když se německé vedení dozvědělo, že příslušníci stráže udržují spojení s vnějším světem skrz protektorátní četníky, byla 14. května 1942 stráž rozpuštěna a bývalí členové byli deportováni na východ. Koncem května již byla vytvořena druhá stráž. Členy stráže mohli být pouze muži ve věku do 45 let. Během jednoho roku se stráž rozrostla až na 400 mužů. Němci si ale uvědomili, že v Terezíně mají zorganizovanou paramilitární jednotku, která by do budoucna mohla být hroznou. Proto byly početní stavy sníženy o 150 mužů. Nakonec byla stráž 16. srpna 1943 rozpuštěna a její členové byli přednostně zařazeni do transportu na východ. Třetí a poslední stráž byla vytvořena pouze ze starších mužů ve věku mezi 45–55 lety a byla jí odňata veškerá privilegia, aby se neopakovala chyba s druhou stráží.⁶⁷

3.2 České orgány

3.2.1 Protektorátní státní správa

Protektorát Čechy a Morava byl vazalský státní útvar, který sjednocoval okleštěné území Čech a Moravy pod okupační vládou nacistického Německa. Formálně měl ve vztahu k Německu autonomní postavení, které však nebylo respektováno. V čele protektorátní správy stál státní prezident, jímž po celou dobu byl Emil Hácha.⁶⁸

⁶⁷ Náš REGION. Příslušníci terezínské židovské policie nahnali strach i Němcům, ti je raději rozpustili. [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/prislusnici-terezinske-zidovske-policie-nahnali-strach-i-nemcum-ti-ji-radeji-rozpustili-190330/>

⁶⁸ Školákem v protektorátu projekt Památníku Terezín. Co to byl Protektorát? [online]. [cit. 13.03.2022]. Dostupné z: <https://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php/co-to-byl-protektorat>

Nejvyšším orgánem výkonné moci byla protektorátní vláda. První vláda (která byla 16. března–25. dubna 1939) byla fakticky pokračováním vlády II. republiky. Ve druhé vládě (která byla 27. dubna 1939–19. ledna 1942) už neexistovala ministerstva zahraničí a národní obrany, protože ztratila svoji odůvodněnost a nově byl zřízen náměstek předsedy vlády. Třetí vláda (19. ledna 1942–19. ledna 1945) byla již potlačena Heydrichovými reorganizacemi. Byl snížen počet ministerstev na sedm. Čtvrtá vláda (která byla 19. ledna–5. května 1945) se ve struktuře ministerstev nijak nelišila.⁶⁹

3.2.2 Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra dále řídilo činnost bezpečnostních složek – policie a četnictva. Vlastní kontrolu a dozor však vykonávaly německé bezpečnostní orgány na území protektorátu. Výnosem říšského protektora von Neuratha ze 13. září 1939 byl velitel německé pořádkové policie u říšského protektora zmocněn všeobecným služebním dohledem nad protektorátem uniformovanou policií a četnictvem. V ministerstvu byli jmenováni dva zmocněnci velitele pořádkové policie, kteří byli oprávněni nahlížet do všech spisů, žádat informace a podávat námítky. Po vzniku protektorátu byla zachována struktura bezpečnostních složek. Existovalo zde četnictvo, státní policie a obecní policie.⁷⁰

K těm nejpodstatnějším změnám došlo v únoru 1942, kdy proběhla tzv. Heydrichova reorganizace. Ministerstvo vnitra se rozčlenilo na dvanáct sekcí a bezpečnostní složky na dvě organické součásti – pro protektorátní uniformovanou policii a pro protektorátní neuniformovanou policii.⁷¹

První složka zahrnovala:

- Četnictvo,
- uniformovanou vládní policii,
- uniformovanou obecní policii,

⁶⁹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁷⁰ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁷¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Historie ministerstva. Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/historie-ministerstva-593131.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

- požární policii.

Ve druhé složce byla začleněna vládní kriminální policie a obecní kriminální policie. V této podobě zůstalo ministerstvo vnitra až do května roku 1945.⁷²

3.2.3 Policie

3.2.3.1 Státní policie

V prvních letech protektorátu zůstalo v platnosti vládní nařízení č. 51/1936 Sb. z. a n. z 6. 3. 1936 „O organizace policejní správy a služby a o některých jiných opatřeních v oboru vnitřní správy“. Systém policejních úřadů zůstal zachován, akorát vymizely ty, které ležely v oblasti Sudet. V Čechách byla 4 policejní ředitelství (a to v Praze, Českých Budějovicích, Hradci Králové a v Plzni) a 3 policejní úřady (v Domažlicích, Kladně a Náchodě). K nim později přibýly další 2 úřady, a to v Terezíně a Vysoké nad Jizerou. Na Moravě byla 3 policejní ředitelství (v Brně, Moravské Ostravě, Olomouci) a 1 policejní úřad v Jihlavě, později byly založeny ještě 2 úřady (v Moravské Nové Vsi a v Jemnici). Všechny tyto úřady vykonávaly z části funkce správní policie, policie pořádkové a kriminální. Jako výkonné složky u nich byly organizovány sbory uniformované a neuniformované (civilní stráže) pod vlastními veliteli.⁷³

UNIFORMOVANÁ POLICIE

Uniformovaná policie byla v rámci policejní služby podřízena politickým a vládním policejním úřadům a v rámci výcviku či kázně svým velitelům. Nejvýše nadřízeným však bylo ministerstvo vnitra, to se svými vnitřními předpisy upravovalo podrobnější organizace, výkon velitelské moci, zásady pro školení, výcvik, výzbroj a opatření služebními pomůckami, vydávalo služební řád, stanovilo také podmínky pro přijetí do služby, všeobecné a zvláštní služební povinnosti a práva apod. Uniformované sbory měly své speciální oddělení,

⁷² Ministerstvo vnitra České republiky. Historie ministerstva. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/historie-ministerstva-593131.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

⁷³ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

a to např. jezdecké oddělení či oddělení dopravní stráže a další.⁷⁴ Uniformovaný policejní strážní sbor byl ozbrojenou a vojensky organizovanou složkou, určenou pro výkon policejní služby. Členové sboru mohli být přiděleni k výkonu služby i některému jinému orgánu veřejné správy. O tomto byl oprávněn rozhodovat ve svém správním obvodu zemský úřad, v jiných případech ministerstvo vnitra. Bezprostřední řízení služby sboru náleželo úřadu či orgánu, jemuž byli jeho členové podřízeni. Při nebezpečí narušení veřejného pořádku mohly politické úřady koncentrovat příslušníky policejních strážních sborů svého obvodu na ohrožené místo a upravit jejich službu podle okamžitých potřeb. Členové uniformované policie měli při výkonu služby práva civilní stráže a užívali přísné právní ochrany. V rámci služebních oprávnění mohli požadovat od každého, aby uposlechl jejich nařízení (ovšem mohla následovat stížnost). Zbraně byli oprávněni použít ve stejných případech jako četnictvo. Při výkonu služby mohli vyžadovat spolupráci každého orgánu veřejné správy. V Čechách byla velitelství uniformované vládní policie celkem na šesti místech (Praha, České Budějovice, Hradec Králové, Kladno, Náchod, Plzeň). U policejních ředitelství byl tento sbor tříděn do oddělení uniformované policejní stráže, kterým velel policejní důstojník. V Praze bylo několik oddělení sjednoceno v policejní úseky. V důsledku přizpůsobování německé organizační struktury později podléhalo pražskému velitelství 6 poboček, 46 revírů a 1 policejní setnina.⁷⁵

Protektorátní policejní prapor Čechy v Mladé Boleslavi existoval v letech 1942–1944 jako zvláštní složka protektorátní policie a na Moravě to byl Protektorátní policejní prapor Morava v Olomouci. Byli nabíráni příslušníci policie, četnictva i obecní policie a současně i noví členové z civilu. Výcvik byl však pouze německý. Oba prapory měly nakonec okolo 700 příslušníků, kterým byly slíbeny důstojnické hodnosti, funkce a další výhody, na které nakonec nedošlo. Oba prapory byly poslány do Německy, kde byly nuceni likvidovat následky spojeneckých náletů v Brémách, Hamburku, Kielu a dalších místech. Původní

⁷⁴ Ozbrojené složky. Policie za Protektorátu Čechy a Morava. [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>

⁷⁵ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0
Ozbrojené složky. Policie za Protektorátu Čechy a Morava [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>

snaha o vytvoření germanizovaného základu pro nový bezpečnostní sbor schopný nasazení podle přání německého velení nevyšla. Oba prapory byly roku 1944 rozpuštěny a jejich příslušníci odesláni k útvarům v rámci policie a četnictva.⁷⁶

NEUNIFORMOVANÁ POLICIE stejně jako uniformovaná převzala strukturu z bývalé republiky. Každému policejnímu úřadu byl přidělen sbor neuniformované policejní stráže. Část detektivů prováděla kriminální službu, druhá část zpravodajskou službu, případně i jinou (hospodářskou a cenovou kontrolu, službu mravnostní, sociální apod.).⁷⁷

3.2.3.2 Obecní policie

Ze začátku vzniku protektorátu fungovala obecní policie stejným způsobem jako dříve. V průběhu druhé světové války byla všechna města nad deset tisíc obyvatel povinna zřídit Obecní výkonnou policii (*Gemeindevollzugspolizei*), která se dělila na uniformovanou a neuniformovanou.⁷⁸ Obecní výkonná policie byla podřízena obecnímu starostovi a jeho pověřeným zástupcům, politickým úřadům a ministrovi vnitra. Náklady, které vznikly vybudováním a udržováním obecní výkonné policie nesla obec.⁷⁹

Obdobně jako dříve byla obecní výkonná policie povolána k výkonu policejních úkolů, které příslušely obcím. Samostatně byla vymezena povinnost vyhovovat v rámci svých oprávnění dožadování jiných veřejných orgánů, úřadů a soudů. Úkolem stráže bylo udržovat veřejný pořádek, bezpečnost majetku a osob všech státních občanů včetně cizinců apod.⁸⁰

3.2.3.3 Četnictvo

Po vzniku protektorátu se pro četnictvo nic nezměnilo, jen se změnil název na Protektorátní četnictvo. Byly zrušeny některé specializované útvary, především četnické letecké hlídky. Všechno jejich vybavení a výzbroj včetně letadel zadržela

⁷⁶ Český rozhlas. Četnictvo 1939–1944. [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/cetnictvo-1939-1944-8044976>

⁷⁷ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁷⁸ Městská policie Třebíč. Historie obecních a městských policií. Městská policie Třebíč – Oficiální web stránky [online]. [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://mestskapolicie.trebic.cz/historie/historie-obecnich-a-mestskych-policii/>

⁷⁹ Vládní nařízení č. 250/1942 Sb., o obecní výkonné policii

⁸⁰ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

německá okupační správa. Někteří příslušníci této služby pak odešli do zahraničí a zapojili se do bojů proti Německu. Jak policie, tak i četnictvo prošlo několika čistkami. Ihned byli propuštěni židé. Ti, kteří měli za manželku židovku, či židovskou míšenku, byli sepisováni a pak nuceni k rozvodu. Pokud se nerozvedli, byli propuštěni. Další problém byla legionářská minulost, mnoho četníků, kteří byli v období 1. světové války v legiích, byli propuštěni. Současně se zavedla povinná znalost němčiny, ze které četníci museli skládat zkoušky. Četnictvo plnilo i nadále úkoly ochrany veřejného pořádku a boje proti zločinnosti, ale na druhé straně muselo plnit úkoly, které mu byly zadávány německými bezpečnostními orgány včetně gestapa.⁸¹ Úkoly, které zadávalo četnictvu gestapo, spočívali zejména v zatýkání osob, dále bylo využíváno jako strážní služba v židovském ghettě Terezín a byly zřízeny motorizované četnické roty.⁸²

3.2.3.4 Reorganizace policie

V roce 1942 byly všechny policie (četnictvo, státní a obecní policie) dle vládního nařízení č. 77/1944 Sb., sloučeny pod jednotné velení tzv. **protektorátní policie** (*Protektoratspolizei*).⁸³ Smyslem bylo přizpůsobení protektorátní organizace německým strukturám a jejich přímé podřízení německému velení. Byly zřízeny funkce generálního velitele uniformované policie a generálního velitele neuniformované policie. Jimiž byli jmenováni velitelé německé pořádkové a bezpečnostní policie v protektorátu. Pořádková policie se nyní nazývala **Uniformovaná protektorátní policie** (pod tímto názvem tedy působila uniformovaná policie státní i obecní, a četnictvo) a bezpečnostní policie jako **Neuniformovaná protektorátní policie** a obě složky byly od sebe odděleny.⁸⁴

„Uniformovanou protektorátní policii tvořilo:

⁸¹ Český rozhlas. Četnictvo 1939–1944. [online]. [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/cetnictvo-1939-1944-8044976>

⁸² Ozbrojené složky. Četnictvo za Protektorátu Čechy a Morava. [online]. [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/cetnictvo-za-protektoratu-cechy-a-morava>

⁸³ Městská policie Třebíč. Historie obecních a městských policií. Městská policie Třebíč – Oficiální web stránky [online]. [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://mestskapolicie.trebic.cz/historie/historie-obecnich-a-mestskych-policii/>

⁸⁴ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

- Četnictvo (na základě zák. č. 229/1920 Sb. z. a n. ve znění zák. č. 28/1928 Sb. z. a n.).
- Uniformovaná vládní policie (dosud uniformovaný policejní sbor na základě vl. nař. 51/1936 Sb., z. a n.).
- Uniformovaná obecní výkonná policie (na základě vl. nař. č. 250/1942 Sb. z. a n.).
- Požární ochranná policie (dosud hasičstvo z povolání na základě vl. nař. č. 30/1941).⁸⁵

Důstojníci byli děleni na **pořádkovou službu a výkonnou službu** a dále na kategorie vlastních služeb. Přitom důstojníci pořádkové služby byli obdobou četnických důstojníků správních a jím odpovídajících hodností u policie, důstojníci výkonné služby pak četnických důstojníků výkonných a jejich policejních ekvivalentů. Vlastní služby byly vytvořeny podle dosavadních četnických služeb, přibyla k nim veterinární a technická služba.⁸⁶

„Protektorátní policie byla doplňována z dobrovolných uchazečů o službu, kteří museli splňovat tyto všeobecné podmínky:

1. Německá státní nebo protektorátní příslušnost,
2. průkaz, že nejsou židy ani židovskými míšenci,
3. zachovalost a způsobilost k jednání (u neploletých bylo nutné úředně ověření svolení zákonných zástupců),
4. průkaz o znalosti německého jazyka, u protektorátních příslušníků také znalost českého jazyka,
5. duševní a tělesná způsobilost,
6. tělesná výška nejméně 1,7 m,
7. stáří 18 až 25 let,
8. stav svobodný, ovdovělý nebo nerozloučený, ale bezdětný a bez alimentálních závazků.

Kromě toho byla vyžadována i politická spolehlivost, protože přicházeli v úvahu jen ti uchazeči, kteří podle dosavadního chování dávají záruku,

⁸⁵ Zákon č. 77/1944 Sb., o protektorátní policii

⁸⁶ Zákon č. 77/1944 Sb., o protektorátní policii

že kdykoliv a bez výhrad všechno nasadí pro nové politické uspořádání. Výjimečně mohli být přijati uchazeči, kteří nesplňovali předepsanou tělesnou výšku nebo podmínky stavu. Uchazeči, kteří splňovali uvedené podmínky, mohli být ustanoveni policejními čekateli, kteří pak sloužili ve dvouleté zkušební době. Pokud se během ní zjistilo, že čekatel nemá potřebnou způsobilost pro službu, byl propuštěn.⁸⁷

„Neuniformovanou protektorátní policii tvořilo:

- Vládní kriminální policie (dosud neuniformovaný policejní strážný sbor na základě vl. nař. č. 51/1936 Sb. z. a n.).
- Obecní kriminální policie (dosud neuniformovaná obecní výkonná policie na základě vl. nař. č. 250/1942 Sb. z. a n.).⁸⁸

V čele těchto složek stál generální velitel uniformované protektorátní policie a generální velitel neuniformované protektorátní policie, kteří byli zařazeni na ministerstvu vnitra. Pro sjednání policejní výkonné moci v České zemi a Moravské zemi byli zřizováni inspektoři protektorátní policie. Jejich působnost se týkala vedení, zejména na úpravu služby a služebního dozoru, přibírání dorostu, výcvik, školení, výstroj a výzbroj, služební kázeň a osobní a hospodářské záležitosti protektorátní policie.⁸⁹

Za Protektorátu Čechy a Morava se služby policie mohou zdát poněkud nepřehledné. Na našem území působily německé orgány, a i když zůstaly české orgány zachovány, podléhaly těm německým. Došlo k některým změnám jako např. navrácení zpět k německému jazyku. Dnešní české pořádkové policii byla nejvíce v tomto období podobná německá pořádková policie Orpo, a později česká uniformovaná protektorátní policie, které se staraly o veřejný pořádek. Ze začátku všechny české orgány zůstaly zachovány v jejich původní podobě, avšak později se jejich služba např. zúžila odstraněním některých útvarů. Je zcela pochopitelné,

⁸⁷ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

⁸⁸ Zákon č. 77/1944 Sb., o protektorátní policii

⁸⁹ Zákon č. 77/1944 Sb., o protektorátní policii

že se české orgány sloučily pod Protektorátní policii, byl to nejspíš nejjednodušší způsob, jak mít české orgány alespoň trochu pod kontrolou.

4. ČESKOSLOVENSKO 1945–1989

Po skončení války v květnu 1945 bylo Československo obnoveno, avšak bez území Podkarpatské Rusi, která byla odstoupena Sovětskému svazu, jako Zakarpatská Ukrajina. Podstatně se změnilo národnostní složení Československa. Největším zásahem byl odsun německého obyvatelstva.⁹⁰

Dne 17. dubna 1945 schválila vláda hlavní zásady výstavby nového bezpečnostního aparátu. Ministr vnitra sestavil směr výstavby nového bezpečnostního sboru následovně:

1. Četnictvo a policii nerozpouštět, ale očistit a ponechat ve výkonu služby, protože je zatím nemůžeme nahradit novými vycvičenými orgány.
2. Podchytit ozbrojenou masu občanstva a snažit se urychleně začlenit mladé a vhodné lidi do bezpečnostní služby.
3. Utvořit zvláštní pohotovostní jednotky jako zálohy pro pohraničí.⁹¹

Na základě dokumentu, který schválila Košická vláda, nazvaný „Budování národní bezpečnosti“ byl vytvořen **Sbor národní bezpečnosti** a na Slovensku **Zbor národnej bezpečnosti**.⁹²

Ve dnech 12. – 17. června 1945 došlo k rozpuštění všech ozbrojených jednotek, které byly mimo rámec Sboru národní bezpečnosti (dále jen SNB) a armády. Poté 30. června 1945 došlo k rozhodnutí o vytvoření jednotného SNB.⁹³

Jednotlivé bezpečnostní složky tvořily:

⁹⁰ Katedra společenských věd – UPOL. Dějiny Československa (1918-1992) [online]. [cit. 13.03.2022]. Dostupné z: <http://ksv.upol.cz/txt/DejinyCSR.pdf>

⁹¹ Policie České republiky. Historie policie a četnictva. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

⁹² MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. Dějiny policie a četnictva IV., Československo (1945–1989). Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

⁹³ Policie České republiky. Historie policie a četnictva. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

1. Pořádková služba – většinou příslušníci bývalého četnictva a policie.
2. Kriminální služba – specializovaní příslušníci, také převážně staří příslušníci.
3. ZOB⁹⁴ II – zcela nová zpravodajská služba.
4. Státní bezpečnost.
5. Pohotovostní pluk 1 NB – zcela nový útvar, v němž většinu tvořili nově přijatí příslušníci.⁹⁵

SNB byl organizován vojensky a podřízen Ministerstvu vnitra, zemským národním a okresním národním výborům. Byl tvořen pořádkovou složkou, kriminální složkou a státně-bezpečnostní složkou, a také bezpečnostním letectvem. Hlavního velitele SNB jmenoval prezident republiky.⁹⁶

Po roce 1945 spadaly bezpečnostní záležitosti do resortu Ministerstva vnitra, na Slovensku pověřenectvu vnitra. V roce 1950 bylo na základě vládního nařízení zřízeno Ministerstvo národní bezpečnosti, které mělo na starost národní bezpečnost, která doposud náležela ministerstvu vnitra, jak jsem již uváděla. Do pravomoci Ministerstva národní bezpečnosti přešly veškeré ozbrojené složky Ministerstva vnitra, tedy i SNB, nově zřizována vojsky Pohraniční stráž a Vnitřní stráž.⁹⁷

4.1 Sbor národní bezpečnosti

„Od svého vzniku byl koncipován jako jednotný, všechny jeho služby podléhaly jednotnému velení. Sbor byl vojensky organizován, jeho členové pak podléhali vojenským trestním zákonům a vojenským soudům, a platil pro ně vojenský služební řád, přičemž po dobu své činné služby byli vojenské služby zproštěni.“⁹⁸

⁹⁴ ZOB = Zemský odbor bezpečnosti

⁹⁵ Policie České republiky. Historie policie a četnictva. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-četnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

⁹⁶ Ozbrojené složky. Policie za Protektorátu Čechy a Morava. [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/policie-za-protektoratu-cechy-a-morava>

⁹⁷ Vládní nařízení č. 77/1953 Sb., o nové organizaci ministerstev a ústředních orgánů státní správy

⁹⁸ MACHULA, Jaroslav. Sbor národní bezpečnosti (1945–1991) [online]. Praha 2012. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z:

https://is.muni.cz/th/210341/pravf_m/SBOR_NARODNI_BEZPECNOSTI_1945_-_1991.pdf

Na ministerstvu vnitra bylo zřízeno hlavní velitelství Sboru národní bezpečnosti, v jehož čele stál důstojník SNB. První uzákonění SNB byl zákon č. 149/1947 Sb., o národní bezpečnosti z roku 1947. Úkoly sboru byly následující:⁹⁹

- Služba bezpečnostní a pořádková.
- Střežení státních hranic.
- Boj proti zločinnosti.
- Výkonná služba k zajištění Československé republiky před útoky na její svrchovanost, samostatnost, celistvost a demokraticko-republikánskou státní formu, bezpečnost a obranu, dále k zajištění osobní bezpečnosti ústavních činitelů.
- Šetření o trestných činech soudních.

SNB se od svého vzniku skládal ze tří složek:

- Složka pořádková – vykonávání bezpečnostní a pořádkové služby.
- Složka kriminální – stíhání trestných činů, které nejsou mířeny proti státu.
- Složka státně-bezpečnostní – stíhání trestných činů, které jsou namířeny proti státu.¹⁰⁰

Podle zákona č. 70/1965 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, náleželo SNB pouze přímé zajišťování ochrany socialistického společenského a státního zřízení, veřejného pořádku, bezpečnosti osob i majetku. SNB byl od roku 1965 tvořen dvěma oborově nezávislými složkami:¹⁰¹

1. **Státní bezpečnost** (StB) vykonávající činnosti zpravodajské zaměřené na boj proti „vnitřnímu“ a „vnějšímu“ nepříteli (neuniformovaná služba).

⁹⁹ Zákon č. 149/1947 Sb. Zákon o národní bezpečnosti

¹⁰⁰ Zákon č. 149/1947 Sb. Zákon o národní bezpečnosti

¹⁰¹ Zákon č. 70/1965 Sb. Zákon o Sboru národní bezpečnosti

2. **Veřejná bezpečnost (VB)** vykonávající obvyklé policejní činnosti včetně administrativy registru osob, vozidel, zbraní apod. (uniformovaná služba).¹⁰²

V roce 1974 byl vydán zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti, podle kterého byl nově SNB ustanoven jako jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, jehož základním úkolem bylo chránit socialistické společenské a státní zřízení, veřejný pořádek, bezpečnost osob a majetku. Při výkonu služby byli příslušníci SNB povinni dbát cti, vážnosti a důstojnosti občanů i své vlastní a usilovat o to, aby občanům v souvislosti s touto činností nevznikla bezdůvodná újma a aby nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu prováděného opatření.¹⁰³

V roce 1991 byl vydán zákon č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, kterým byli příslušníci SNB převedeni do služby Federálního policejního sboru pod působností Federálního ministerstva vnitra.

4.1.1 Státní bezpečnost (StB)

Byla politická policie, která zahrnovala jak zpravodajské, tak výkonné bezpečnostní složky.¹⁰⁴ „Její úkolem bylo chránit Československou republiku před útoky na její svrchovanost, samostatnost, celistvost a demokraticko-republikánskou státní formu, bezpečnost a obranu, dále zajistit osobní bezpečnost ústavních činitelů a obrana proti hospodářskému vyděračství.“¹⁰⁵ V 50. letech StB využívala protizákonné vyšetřovací metody jako bylo fyzické mučení či bití. Mnozí lidé se byli ochotni přiznat k čemukoli a někteří byli odsouzeni k trestům smrti či dlouholetým žalářům. Později bylo fyzické násilí používáno pouze v případech, že potřebovali rychlé přiznání. Avšak nahradilo ho psychické týrání, které trvalo až do roku 1989. Typické bylo vydírání, vyhrožování, sledování, domovní prohlídky a další.

Státní bezpečnost tvořily tyto základní složky:

¹⁰² Zákon č. 70/1965 Sb. Zákon o Sboru národní bezpečnosti

¹⁰³ Zákon č. 40/1974 Sb., Zákon o Sboru národní bezpečnosti

¹⁰⁴ Novinky.cz. Státní bezpečnost. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/statni-bezpecnost-40095546>

¹⁰⁵ Zákon č. 149/1947 Sb., Zákon o národní bezpečnosti

- **Rozvědka** – vykonávala v zahraničí (na západě) politickou, hospodářskou a vědeckotechnickou špionáž, diskreditační a dezinformační činnost.¹⁰⁶
- **Kontrarozvědka** – proti vnějšímu nepříteli, i proti vnitřnímu nepříteli.¹⁰⁷ „Byla to komunistická bezpečnostní služba, která jako výkonný orgán řídila, organizovala, koordinovala, odpovídala a ve stanoveném rozsahu prováděla kontrarozvědnou činnost proti vnějšímu nepříteli, v oblasti vnitřního zpravodajství, na ochranu ekonomiky a státního tajemství, při zajišťování státobezpečnostní ochrany ozbrojených sil a ochrany státních hranic.“¹⁰⁸
- **Vojenská kontrarozvědka** – hlavní úkol spočíval ve zpravodajské ochraně armády, vojenského průmyslu a státních hranic.¹⁰⁹

Mezi další součásti patřily:

- Vyšetřovací útvary,
- ochrana státních a stranických činitelů,
- útvary pro sledování osob, zastupitelských úřadů a jiných zařízení,
- útvary zpravodajské techniky,
- šifrová služba,
- útvary pasů a víz.¹¹⁰

V roce 1947 nastoupilo ke Státní bezpečnosti 116 nových příslušníků. V roce 1949 nastoupilo už 2 733 nových příslušníků a v polovině padesátých let měla více než 8 000 zaměstnanců a na konci roku 1989 více než 12 000.¹¹¹

¹⁰⁶ KAŇÁK, Petr, Dvořáková Jiřina, Jurová Zdeňka. Československá rozvědka a pražské jaro. Ústav pro studium totalitních režimů. Praha 2016. ISBN: 978-80-87912-46-1

¹⁰⁷ Totalita.cz. Státní bezpečnost (StB). [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/stb/stb.php>

¹⁰⁸ iBadatelna.cz. Kontrarozvědka. Dokumentační portál o Státní bezpečnosti [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://ibadatelna.cz/cs/slovník/kontrarozvedka>

¹⁰⁹ Archiv bezpečnostních složek. Vojenská kontrarozvědka (VKR) – základní informace [online]. [cit. 13.03.2022]. Dostupné z: <https://www.abscr.cz/jmenne-evidence/evidencni-zaznamy-a-archivni-pomucky-vysvetlivky-zkratky/vkr-zakladni-informace/>

¹¹⁰ Totalita.cz. Státní bezpečnost (StB). [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/stb/stb.php>

¹¹¹ Totalita.cz. Státní bezpečnost (StB). [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/stb/stb.php>

Od 60. let byla činnost StB postupně měněna především na úlohu vnitřního zpravodajství. Začala fungovat jako nástroj politické kontroly společnosti i jednotlivců, jejichž aktivitami se režim cítil ohrožen. Pro nejvyšší představitele KSČ obstarávala informace o dění ve společnosti.¹¹²

Dne 1. února 1990 oznámil tehdejší federální ministr vnitra Richard Sacher zrušení Státní bezpečnosti. Nařízení vešlo v platnost 15. února 1990, kdy byly rozpuštěny jen některé útvary – krajské správy, kontrarozvědka, správa pasů a víz. Nadále fungovala rozvědka, správa zpravodajské techniky, správa sledování a správa ochrany ústavních činitelů. Příslušníci byli zatím postaveni mimo službu.¹¹³

4.1.2 Veřejná bezpečnost

Veřejná bezpečnost (VB) převzala v červnu 1945 roli zrušené státní policie, četnictva a obecní policie a stala se důležitou součástí bezpečnostního aparátu podřízeného ministerstvu vnitra.¹¹⁴ Jako uniformovaná složka vykonávala běžnou policejní činnost v oblasti ochrany života, zdraví občanů a ochrany veřejného pořádku, vyšetřování trestných činů, dohledu nad silničním provozem apod. Pomáhali jí i běžní občané, kteří se mohli zapojit do Pomocné stráže Veřejné bezpečnosti.¹¹⁵

VB se skládala z těchto složek:

- **Pořádková služba** – pochůzková a hlídková činnost.
- **Dopravní služba** – dopravní hlídka, kontrola pořádku v dopravě, ale i evidence řidičů a motorových vozidel v rámci tzv. Dopravního inspektorátu.

¹¹² Totalita.cz. Státní bezpečnost (StB). [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/stb/stb.php>

¹¹³ Paměť národa. Před třiceti lety začala demontáž StB [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/stalo-se/pred-triceti-lety-zacala-demontaz-stb?fbclid=IwAR09vMbUfa1gAcjYPqCjitPOtsPbkDHQdKg3XBqn_9skS_7X6bEkXcADnzU

¹¹⁴ iBadatelna.cz. Veřejná bezpečnost. Dokumentační portál o Státní bezpečnosti [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://ibadatelna.cz/en/slovník/verejna-bezpecnost>

¹¹⁵ Český rozhlas Plus. Veřejná bezpečnost měla v Československém rozhlase hned několik pravidelných pořadů. [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/verejna-bezpecnost-mela-v-ceskoslovenskem-rozhlasce-hned-nekolik-pravidelnych-8475078>

- **Správní služba** – evidence obyvatelstva, vydávání občanských průkazů, zbrojních průkazů apod.
- **Kriminální služba** – vyšetřování trestných činů a shromažďování důkazního materiálu pro trestní stíhání.
- **Kriminalistický ústav** – podpůrná složka pro všechny součásti SNB, při odhalování obecné a ekonomické kriminality.
- **Pohotovostní pluk (1969–1990)** – byl využíván při likvidaci následků živelních pohrom, pátracím akcím, potlačování občanských nepokojů a demonstrací atd.¹¹⁶

4.1.2.1 Pořádková služba

Pořádková služba společně s dopravní službou byly hlavní náplní uniformovaných složek VB. Vývoj pořádkové služby můžeme rozčlenit do několika etap:

Počáteční etapa 1945 (1944) – 1950 - období, kdy bylo stejné funkční uspořádání jako za první republiky. Hlavními výkonnými články podřízenými okresnímu velitelství SNB byly **stanice SNB**. Výkon služby stanic se dělil na **službu obyčejnou a zvláštní**. V rámci **obyčejné služby** byly stanicím SNB vytyčeny především tyto úkoly:

- Střežit veřejný pořádek a bezpečnost, zejména při požárech a povodních.
- Dbát na dodržování policejních, silničních a říčních předpisů.
- Předcházet trestné činnosti a vyšetřovat trestné činy.
- Napomáhat, případně oznamovat nebo zadržovat a odevzdat příslušnému úřadu osoby, které porušily zákon.
- Pátrat po hledaných osobách, a další.¹¹⁷

V rámci **zvláštní služby** plnily příkazy Národního výboru. Výkon služby byl prováděn formou obchůzek. Početní stavy příslušníků, kteří sloužili

¹¹⁶ Hladíková. Tercik.cz – znáš svůj cíl. Vše o Veřejné bezpečnosti [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.tercik.cz/vse-verejne-bezpecnosti/?fbclid=IwAR3pf5Y5dHOI83oQzQUYgRqViKO3OmMtccgNusvFDInCEsipC3dDFt1XoBI>

¹¹⁷ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

na stanicích byly vysoké. To byl dobrý základ pro získávání dostatečné úrovně místní a osobní znalosti.¹¹⁸

V další etapě, letech 1951–1963 – byla založena okrsková služba a hlídková služba. Také se začaly zřizovat obvodní oddělení tam, kde to bezpečnostní situace vyžadovala. Hlídkoví příslušníci prováděli své úkoly převážně v terénu a byli zaměřeni na ochranu veřejného pořádku a správného dozoru a také měli některé dílčí úkoly v oblasti dopravy a kriminality. Dále docházelo k tvorbě nových služebních předpisů, které upravovaly činnost a postavení pořádkové služby. V letech 1950-1951 v důsledku reorganizace bezpečnostního aparátu byla vytvořena složka Veřejné bezpečnosti, zahrnující dosavadní uniformované služby a kriminální úřadovny. K základním úkolům nyní patřilo:

- Předcházení trestné činnosti, zamezovat jejímu páčání a odhalovat trestné činy.
- Pátrání po pachatelích trestných činů a mít přehled o recidivistech.
- Dohlížení na dodržování pravidel silničního provozu.
- Podílení se na dohledu v oblasti hlášení a evidence obyvatel a povolovacího systému, a další.¹¹⁹

V roce 1964 došlo k další reorganizaci, kdy nastala změna konstituování obvodních oddělení VB jako základního výkonného článku složky VB a jejich konsolidace jak po stránce organizační, tak i jejich úkolů Tato etapa byla v letech 1964-1979 a jejich úkolem bylo:

- Zabezpečovat veřejný pořádek a dodržování pravidel socialistického vlastnictví.
- Zajišťovat ochranu majetku v socialistickém vlastnictví.

¹¹⁸ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

¹¹⁹ KVAPILOVÁ, Iva. Organizační vývoj SNB v 50. letech. Internetová verze Aborníku AMV 2/2004 [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: https://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik2-2004/organizacni_vyvojsnb.pdf

- Zajišťovat ochranu majetku v osobním vlastnictví, život a zdraví občanů, a další.¹²⁰

Struktura základních útvarů VB byla průběžně dohotovena a byly postupně vytvářeny především ve velkých městech, průmyslových centrech, střediskových obcích a v místech s výraznou bezpečnostní problematikou.

Obvodní oddělení VB byla zřizována ve třech typech:

- I. typ se stavem nad 30 příslušníků
- II. typ se stavem od 16 do 30 příslušníků
- III. typ se stavem do 15 příslušníků

V roce 1979 byla další snaha o zkvalitnění činnosti obvodních oddělení VB a zvýšení úrovně odborných, místních a osobních znalostí. Nová obvodní oddělení byla zřizována jako útvary:

- III. typu v počtu 12–20 příslušníků
- II. typu v počtu 21–40 příslušníků
- I. typu v počtu 41–70 příslušníků¹²¹

„V rámci obvodních oddělení VB byla kromě náčelníka a jeho zástupce funkce staršího inspektora pořádkové služby, která byla určena k:

- Výkonu služby v přidělených územních částech obvodu, spojený s územní a objektovou odpovědností.
- Vyhledávání trestných činů.
- Řízení inspektorů pořádkové služby, určených k výkonu hlídkové služby.
- Výkonu stálé služby a inspektora pořádkové služby, určeného k výkonu hlídkové služby na OO VB I. typu a vybraných OO VB II. typu.“¹²²

¹²⁰ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

¹²¹ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

¹²² MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

Etapa v letech 1979-1983 vystihovala výraznou strukturální změnu na úrovni základních útvarů VB, a to vytvářením jejich větších obvodů. Došlo k upřesnění úkolů formou interního předpisu. Úkoly byly směřovány do těchto oblastí

- Ochrana socialistického společenského a státního zřízení.
- Boj s obecnou a hospodářskou kriminalitou.
- Ochrana veřejného pořádku.
- Správní služba, a další.¹²³

Časem docházelo k přetěžování širokou škálou úloh, které způsobovaly snížení úrovně jejich činnosti. Zároveň se rušila oddělení s nižším počtem příslušníků VB. Důvodem bylo zvýšení akceschopnosti základních útvarů soustředěním sil a prostředků, zkvalitnění úrovně řídicí a organizační činnosti na této úrovni.¹²⁴

Období po roce 1983 je typické ukončení procesu redislokace, ale i opačného procesu tzv. reredislokace, což je rozdělování větších územních celků a obnovení dřívějších dislokací obvodních oddělení VB. Cílem této organizační změny bylo odstranit, či alespoň minimalizovat působení negativních jevů, které přinesla původní redislokace, především přiblížení pořádkové služby občanům.¹²⁵

5. VZNIK ČESKÉ REPUBLIKY

Sametová revoluce bylo období mezi 17. listopadem a 29. prosincem 1989, kdy došlo k důležitým událostem, které měly v Československu za důsledek řadu politických změn a vedly k pádu komunistického režimu.¹²⁶

¹²³ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

¹²⁴ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

¹²⁵ MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV. Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

¹²⁶ Novinky.cz. Sametová revoluce: osobnosti, převrat v bodech i nejznámější hesla. [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/historie/17-listopad/clanek/sametova-revoluce-symbol-nenasilnych-zmen-i-terc-pochybnosti-40336555>

Původní zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti zůstal v platnosti, ale byl několikrát novelizován. První výraznější novela zákona proběhla v březnu 1990, která zkrátila text služební přísahy, zrušila přísahu věrnosti socialistické zákonnosti i komunistické straně a napevno zavedla ustanovení, které příslušníkům SNB po dobu jejich služby pozastavovalo členství v politických stranách a hnutích.¹²⁷

Později byl přijat nový zákon č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní policie, kterým byli příslušníci SNB převedeni do služeb Federálního policejního sboru pod působností Federálního ministerstva vnitra. Federální policejní sbor vedl boj proti terorismu, zajišťoval ochranu státních hranic, odhaloval trestnou činnost organizovanou ve spojení s cizinou a organizovanou trestnou činností související s nedovolenou výrobou, držením a rozšiřováním drog, s pašováním a s falšováním a pozměňováním peněz, známek a cenných papírů. Dále zajišťoval ochranu ústavních činitelů České a Slovenské Federativní Republiky, konal vyšetřování o trestných činech proti bezpečnosti státu a další.¹²⁸

Státní bezpečnost byla rozkazem ministra vnitra ukončena¹²⁹ a Veřejná bezpečnost byla na základě zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky z části přeměněna v Policii České republiky.

Československo zaniklo ke 31. prosinci 1992 mírovou cestou a od 1. ledna 1993 zanikla federace a vznikla Česká republika¹³⁰

Zákon o Policii ČR schválila Česká národní rada dne 21. června 1991 a na jeho základě vznikla 15. července 1991 Policie České republiky jako ozbrojený bezpečnostní sbor České republiky.¹³¹

Policie ČR vznikla z dosavadních složek SNB a stala se všeobecným bezpečnostním sborem České republiky. Policie ČR byla podřízena Ministerstvu

¹²⁷ Zákon č. 74/1990 Sb., kterým se stanoví nové znění vojenské přísahy a služební přísahy příslušníků Sboru národní bezpečnosti a Sborů nápravné výchovy, upravuje název československé armády, upravuje řádná dovolená vojáků v základní službě a jímž se mění zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

¹²⁸ Zákon č. 333/1991 Sb., o Federálním policejním sboru a Sboru hradní stráže

¹²⁹ Totalita.cz. Státní bezpečnost (StB). [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/stb/stb.php>

¹³⁰ Ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

¹³¹ Zákon č. 283/1991 Sb. Zákon České národní rady o Policii České republiky

vnitru ČR. Vrcholným útvarem bylo Policejní ředitelství v čele s policejním prezidentem, který byl podřízen českému ministru vnitra. Policie ČR disponovala správní službou, zabývající se především agendou občanských a zbrojních průkazů, službou pořádkové policie, službou dopravní policie, službou kriminální policie, službou ochrany ekonomických zájmů, službou ochrany ústavních činitelů, kriminalisticko-technickou a expertizní službou a vyšetřovací službou. Po rozdělení Československa dnem 1. ledna 1993 převzala Policie ČR i agendu zrušeného Federálního policejního sboru. Došlo k rozšíření některých služeb a novými službami se stala letecká služba, služba rychlého nasazení a služba cizinecké a pohraniční policie.¹³²

Od roku 1993 se tedy Policie ČR stala hlavním bezpečnostním sborem. V průběhu se měnila její struktura, úkoly, personální zabezpečení, technické vybavení i výstroj. V průběhu 90. let některé činnosti od Ministerstva vnitra ČR přebíraly útvary police, a některé naopak civilní orgány. Také probíhalo částečné zcivilnění, to znamenalo nahrazení příslušníků policie v některých profesích civilními zaměstnanci.¹³³

Od roku 2009 byl dosavadní zákon nahrazen současným zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Policie je tedy jednotný ozbrojený bezpečnostní sbor, který slouží veřejnosti. Jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti, plnit úkoly podle trestního řádu a další úkoly na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti svěřené jí zákony.

¹³² Policie České republiky. 30 let Policie České republiky. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/30-let-policie-ceske-republiky.aspx>

¹³³ ŠTEINBACH, Miroslav. 30 let Policie. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8

ZÁVĚR

Policie České republiky je bezpochyby velmi důležitým sborem z hlediska bezpečnosti, ochrany osob a majetku, jejíž postavení a základy činnosti vyplývají především ze zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR. Než se však policie vyvinula do dnešní podoby, musela si projít v souvislosti s několika historickými událostmi řadou reforem. Avšak díky historickému vývoji, který probíhal od roku 1785, dnes máme např. služební kynologii, bezpečnostní letectvo, daktyloskopické sbírky, mechanoskopii a mnoho dalšího.

V práci jsem se zabývala různými historickými etapami, které předcházely vzniku České republiky. Seznámila jsem s historickým vývojem a úkoly pořádkové policie u nás od vzniku Československa. V jednotlivých kapitolách, jsem se zabývala především státní uniformovanou policií, ale i četnictvem a obecní policií, kde jsem popsala rozdíly výkonu jejich služby. Toto téma je velice obsáhlé, proto jsem se rozhodla stručně seznámit s každou službou v jednotlivých obdobích. V období Československa jsem upozornila na některé problémy, se kterými se četnictvo potýkalo. Na základě zjištěných skutečností mohu konstatovat, že četnictvo to rozhodně nemělo lehké. Četníci byli pod neustálým dohledem a museli plnit řadu úkolů. V důsledku toho také docházelo k jejich sebevraždám, protože tento tlak nezvládali. V rámci státní policie byly zřízeny dva policejní sbory. Byl to „Sbor uniformované stráže bezpečnosti“ a „Sbor neuniformované stráže bezpečnosti“. Zároveň existovala i obecní policie, která působila na území obce a měla menší kompetence než policie státní. Za protektorátu Čechy a Morava se naše orgány sloučily pod protektorátní policii. Od roku 1945 u nás vznikl Sbor národní bezpečnosti, který se dělil na Státní bezpečnost a Veřejnou bezpečnost, která byla stavebním kamenem pro dnešní policii.

Čerpala jsem především z odborné literatury, právní úpravy, ale i veřejně dostupných internetových zdrojů. Využila jsem především popisování bezpečnostních sborů v rámci historických období a také jsem jejich úkoly porovnávala.

Mohu konstatovat, že práce u Policie České republiky rozhodně není lehká. Policista se především musí orientovat ve svých pravomocích, aby jeho zákrok byl přiměřený. Pro přijetí jsou dány jasné podmínky, z nichž to jsou např. fyzické testy či psychotesty, kterými neprojde každý. Již několik let bojuje Policie ČR s podstavem policistů, proto by bylo vhodné pořádat různé náborové akce, či zvýšit platové ohodnocení příslušníků Policie ČR. To by mohla být motivace pro případné budoucí policisty.

Avšak se domnívám, že Policie ČR bohužel v dnešní době nebudí takový respekt, jako tomu bývalo dříve. Myslím si, že to je důsledek především nedostatečné informovanosti veřejnosti o výkonu policejní práce. Dle mého názoru by bylo příhodné, aby příslušníci Policie ČR pořádali nejrůznější besedy či přednášky, ať už pro děti na základních školách či širokou veřejnost. Občany by seznámili s policejní prací, případně jejich pravomocemi, a také by mohli přidat některé osobní zkušenosti. Myslím si, že by vzrostl počet zájemců o práci u Policie ČR, nebo by alespoň lidé získali potřebné znalosti a větší důvěru v Policii ČR.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie:

BOCH, Arnošt. Rozvoj institutu obecní policie v českých zemích [online]. Praha, 22. 3. 2021 [cit.13.03.2022], 60 stran. Dostupné z: https://is.ambis.cz/th/eauzy/Boch_bak.pdf

DALECKÝ, Jan, Antonín Filák, Zdeněk Chmela, Zámek David. Vybrané problémy služby pořádkové policie. První vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2009. ISBN: 978-80-7251-303-1

GALAŠ, Radek. *Československé četnictvo 1918-1929*. Praha: Academia, 2019, 353 stran. ISBN: 978-80-200-3016-0

HABICH, Lukáš, Martin Kloubek a kol. Činnost policejních služeb. První vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2019. ISBN 978-80-7251-481-6

HRINKO, Martin a kol. Pořádková činnost policie. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. 354 stran. ISBN 978-80-7380-793-1

KANÁK, Petr, Dvořáková Jiřina, Jurová Zdeňka. Československá rozvědka a pražské jaro. Ústav pro studium totalitních režimů. Praha 2016. ISBN: 978-80-87912-46-1

KVAPILOVÁ, Iva. Organizační vývoj SNB v 50. letech. Internetová verze Aborníku AMV 2/2004 [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: https://www.abscr.cz/data/pdf/sbornik/sbornik2-2004/organizacni_vyvojsnb.pdf

MACEK, Pavel a kol. Bezpečnostní služby. Druhé doplněné vydání. Praha: Police history, 2008. ISBN: 978-80-86477-48-0

MACEK, Pavel a kol. Pořádková činnost policie. Zvláštní část. Třetí přepracované vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2000. ISBN: 80-7251-051-7

MACEK, Pavel, David Zámek. Policie a hromadná narušení veřejného pořádku. První vydání. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2007. ISBN: 978-80-7251-264-5

MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva III. Protektorát Čechy a Morava a Slovenský stát (1939–1945)*. Praha: Police history, 2001, 230 stran. ISBN: 80-86477-01-0

MACEK, Pavel, Lubomír Uhlíř. *Dějiny policie a četnictva IV., Československo (1945–1989)*. Praha: Police history, 2011, 291 stran. ISBN: 978-80-86477-55-8

MACHULA, Jaroslav. *Sbor národní bezpečnosti (1945–1991)* [online]. Praha 2012. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/210341/pravf_m/SBOR_NARODNI_BEZPECNOSTI_1945_-_1991.pdf

NEUFELDT, Hans-Joachim, Jürgen Huck, Georg Tessin. *K historii pořádkové policie 1936–1945*. Koblenz : Tr. Breuer, 1957.

POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY, Policie České republiky. *Police of the Czech Republic*. 2. vydání. Praha: Policejní prezidium České republiky, 2017. ISBN: 978-80-270-0664-9. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/o-nas-policie-ceske-republiky-policie-ceske-republiky.aspx>

ŠTEINBACH, Miroslav. *30 let Policie*. Praha: Policejní prezidium ČR, 2021. ISBN 978-80-908139-0-8

VAJSKEBR, Jan. *Organizační vývoj německé pořádkové policie na území Protektorátu Čechy a Morava od ukončení vojenské správy po reorganizaci na podzim 1939* [online]. [cit. 04.02.2022], Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/data/pdf/publikace/securitas-imperii/no18/168-199.pdf>

ZÁMEK, David. *Hromadné narušení veřejného pořádku z pohledu Policie ČR*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. 197 stran. ISBN 978-80-7380-429-9

Zákonná úprava:

Ústavní zákon č. 542/1992 Sb., o zániku České a Slovenské Federativní Republiky

Vládní nařízení č. 77/1953 Sb., o nové organizaci ministerstev a ústředních orgánů státní správy

Vládní nařízení č. 218/1919 Sb., o úředním stejnokroji úředníků politické a policejní služby státní

Vládní nařízení č. 250/1942 Sb., o obecní výkonné policii

Zákon č. 40/1974 Sb., Zákon o Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 70/1965 Sb. Zákon o Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 74/1990 Sb., kterým se stanoví nové znění vojenské přísahy a služební přísahy příslušníků Sboru národní bezpečnosti a Sborů nápravné výchovy, upravuje název československé armády, upravuje se řádná dovolená vojáků v základní služba a jímž se mění zákon č. 40/1974 Sb., o Sboru národní bezpečnosti

Zákon č. 77/1944 Sb., o protektorátní policii

Zákon č. 149/1947 Sb. Zákon o národní bezpečnosti

Zákon č. 165/1920 Sb. jímž vláda zmocňuje zřizovati státní policejní úřady

Zákon č. 230/1922 Sb., o sborech stráže bezpečnosti

Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky

Zákon č. 283/1991 Sb. Zákon České národní rady o Policii České republiky

Zákon č. 299/1920 Sb., o četnictvu

Zákon č. 333/1991 Sb. Zákon o Federálním policejním sboru a Sboru hradní stráže

Webové stránky a elektronické zdroje:

Archiv bezpečnostních složek. Vojenská kontrarozvědka (VKR) – základní informace [online]. [cit.13.03.2022]. Dostupné z: <https://www.abscr.cz/jmenne-evidence/evidencni-zaznamy-a-archivni-pomucky-vysvetlivky-zkratky/vkr-zakladni-informace/>

Český rozhlas. Četnictvo 1939–1944. [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://temata.rozhlas.cz/cetnictvo-1939-1944-8044976>

Český rozhlas Plus. Veřejná bezpečnost měla v Československém rozhlase hned několik pravidelných pořadů. [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/verejna-bezpecnost-mela-v-ceskoslovenskem-rozhlase-hned-nekolik-pravidelnych-8475078>

iBadatelna.cz. Kontrarozvědka. Dokumentační portál o Státní bezpečnosti [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://ibadatelna.cz/cs/slovník/kontrarozvedka>

iBadatelna.cz. Státní bezpečnost. Dokumentační portál o Státní bezpečnosti [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://ibadatelna.cz/cs/slovník/statni-bezpecnost>

iBadatelna.cz. Veřejná bezpečnost. Dokumentační portál o Státní bezpečnosti [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://ibadatelna.cz/en/slovník/verejna-bezpecnost>

Jihlavský deník. Často nemáme tušení, do čeho jdeme, uvádí policista. Jihlavský deník – informace, které jsou vám nejbližší [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: https://jihlavsky.denik.cz/zlociny-a-soudy/20100514_ji_casto-nemame-vubec-tusení-do-ceho-jdem.html

Katedra společenských věd – UPOL. Dějiny Československa (1918-1992) [online]. [cit.13.03.2022]. Dostupné z: <http://ksv.upol.cz/txt/DejinyCSR.pdf>

KVH 1. prapor Stráže obrany státu. Československá státní policie – historie, organizace, struktura. [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <http://www.1-prapor-sos.wz.cz/sos/pol.html>

Městská policie Třebíč. Historie obecních a městských policií. Městská policie Třebíč – Oficiální web stránky [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://mestskapolicie.trebic.cz/historie/historie-obecnich-a-mestskych-policii/>

Ministerstvo vnitra České republiky. Community Policing. Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Ministerstvo vnitra České republiky [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/community-policing.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. Historie ministerstva. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/historie-ministerstva-593131.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>

Náš REGION. Příslušníci terezínské židovské policie nahnali strach i Němcům, ti je raději rozpustili. [online]. [cit. 06.02.2022]. Dostupné z: <https://nasregion.cz/prislusnici-terezinske-zidovske-policie-nahnali-strach-i-nemcum-ti-ji-radeji-rozpustili-190330/>

NĚMEC, Václav. Dějepis.com. Vznik Československa [online]. [cit.12.03.2022]. Dostupné z: https://www.dejepis.com/vznik-ceskoslovenska/?fbclid=IwAR3yXYc_vrsLezcF8LHj2QEwk4WP7e_RbxAxx4ymDRf5GYdtXz3NxLGJWpw

Novinky.cz Sametová revoluce: osobnosti, převrat v bodech i nejznámější hesla. [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/historie/17-listopad/clanek/sametova-revoluce-symbol-nenasilnych-zmen-i-terc-pochybnosti-40336555>

Novinky.cz Státní bezpečnost. Novinky.cz – nejčtenější zprávy na českém internetu [online]. [cit. 12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/statni-bezpecnost-40095546>

Ozbrojené složky. Četnictvo za Protektorátu Čechy a Morava. [online]. [cit. 08.02.2022]. Dostupné z: <https://www.ozbrojeneslozky.cz/clanek/cetnictvo-za-protektoratu-cechy-a-morava>

Paměť národa. Před třiceti lety začala demontáž StB [online]. [cit.12.03.2022]. Dostupné z: https://www.pametnaroda.cz/cs/magazin/stalo-se/pred-triceti-lety-zacala-demontaz-stb?fbclid=IwAR09vMbUfa1gAcjYPqCjitPOtsPbkDHQdKg3XBqn_9skS_7X6bEkXcADnzU

PIGULA, Topi. Gestapo a jeho velitelé za protektorátu. Co to bylo za lidi? Prima zoom [online]. [cit.13.03.2022]. Dostupné z: <https://zoommagazin.iprima.cz/historie/gestapo-a-jeho-velitele-za-protektoratu-co-to-bylo-za-lidi>

Policie České republiky. 30 let Policie České republiky. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 11.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/30-let-policie-ceske-republiky.aspx>

Policie České republiky. Antikonfliktní týmy – VERBUM NON ARMA [online]. Policie České republiky [cit.12.03.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/rspp-pp-cr-antikonfliktni-tymy-verbum-non-arma.aspx?fbclid=IwAR3W0pzZEmz8NyT0d2WODbccTdSRy7eMEJCAH8Gz53L0Z3pfYoGMcQgJeiM>

Policie České republiky. Co je Community policing [online]. Policie České republiky [cit.12.03.2022]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/co-je-to-community-policing.aspx?fbclid=IwAR2jNL-MejwgR2VmoXQFgesmNIT88HoZVEQvnvrUHsGR_nKjZlgjJ6lo0z0

Policie České republiky. Community policing. [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sprava-stredoceskeho-kraje-odkazy-akce-a-projekty-community-policing.aspx>

Policie České republiky. Historie četnictva a policie. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-cetnictva-a-policie-historie-cetnictva-a-policie.aspx?q=Y2hudW09MTU%3d>

Policie České republiky. Historie policie a četnictva. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. [cit. 09.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/historie-policie-a-cetnictva.aspx?q=Y2hudW09Nw%3D%3D>

Policie České republiky. Odbor metodiky, koordinace a podpory výkonu služby. Úvodní strana – Policie České republiky [online]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/odbor-metodiky-koordinace-a-podpory-vykonu-sluzby.aspx>

Policie České republiky. Pořádková policie. Policie České republiky – KŘP Královehradeckého kraje. [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/poradkova-policie.aspx>

Policie České republiky. Přijímáme nové policisty [online]. Policie České republiky [cit.12.03.2022]. Dostupné z: https://www.policie.cz/clanek/zpravodajstvi-olk-rozhovor.aspx?fbclid=IwAR2ZG2tMp9kwFOG4HZ5ZcphPWJprvk3mJ6_eeUvViXdr5BkW1BrQloLBaPk

Policista.cz. AntiKonfliktní Tým. [online]. Dostupné z: <https://www.policista.cz/clanky/reportaz/antikonflitni-tym-606/>

Školákem v protektorátu projekt Památníku Terežín. Co to byl Protektorát? [online]. [cit.13.03.2022]. Dostupné z: <https://skolakemvprotektoratu.pamatnik-terezin.cz/index.php/co-to-byl-protektorat>

Týdeník Policie. Oddělení METRO pražské policie slaví 40. výročí od svého založení. [online]. [cit. 02.02.2022]. Dostupné z: <https://tydenikpolicie.cz/oddeleni-metro-prazske-policie-slavi-40-vyroci-od-sveho-zalozeni/>

Totalita.cz. Státní bezpečnost (StB). [online]. [cit. 10.02.2022]. Dostupné z: <https://www.totalita.cz/stb/stb.php>

Ústav pro studium totalitních režimů. Německé bezpečnostní a represivní složky [online]. [cit.13.03.2022]. Dostupné z: <https://www.ustrcr.cz/uvod/doban-nesvobody-1938-1945/nemecke-bezpecnostni-a-represivni-slozky/>

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

IZS	integrovaný záchranný systém
KSČ	Komunistická strana Československa nacistického Německa (Ochranný oddíl)
NB	národní bezpečnost
OO VB	obvodní oddělení Veřejné bezpečnosti
PMJ	Pohotovostní motorizovaná jednotka
SD	Sicherheitsdienst, bezpečnostní policie
SNB	Sbor národní bezpečnosti
SNSB	Sbor neuniformované stráže bezpečnosti
SS	Schutz-Staffel, označení elitních bojových jednotek
StB	Státní bezpečnost
SUSB	Sbor uniformované stráže bezpečnosti
VB	Veřejná bezpečnost